

Pohjolan rajakomiteat ja rajat ylittävä viranomaisten integrointi

Nordisk arbetsgrupp 2: Globalisering och gränsöverskridande samarbete

NORDREGIO ELECTRONIC WORKING PAPER 2010:2

Pohjolan rajakomiteat ja rajat ylittävä viranomaisten integrointi

Pohjolan rajakomiteat ja rajat ylittävä viranomaisten integrointi

Nordisk arbetsgrupp 2: Globalisering och
gränsöverskridande samarbete

© Nordregio 2010

Nordregio
P.O. Box 1658
SE-111 86 Stockholm, Sweden
nordregio@nordregio.se
www.nordregio.se
www.norden.se

Analyses & text: Lisbeth Greve Harbo
Translation: Interpen Translation A/S
Repro and print: Allduplo, Stockholm, Sweden

Nordic co-operation

takes place among the countries of Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden, as well as the autonomous territories of the Faroe Islands, Greenland and Åland.

The Nordic Council

is a forum for co-operation between the Nordic parliaments and governments. The Council consists of 87 parliamentarians from the Nordic countries. The Nordic Council takes policy initiatives and monitors Nordic co-operation. Founded in 1952.

The Nordic Council of Ministers

is a forum of co-operation between the Nordic governments. The Nordic Council of Ministers implements Nordic co-operation. The prime ministers have the overall responsibility. Its activities are co-ordinated by the Nordic ministers for co-operation, the Nordic Committee for co-operation and portfolio ministers. Founded in 1971.

Nordregio – Nordic Centre for Spatial Development

works in the field of spatial development, which includes physical planning and regional policies, in particular with a Nordic and European comparative perspective. Nordregio is active in research, education and knowledge dissemination and provides policy-relevant data. Nordregio was established in 1997 by the Nordic Council of Ministers. The centre is owned by the five Nordic countries and builds upon more than 30 years of Nordic cooperation in its field.

Stockholm, Sweden, 2005

Sisällysluettelo

Johdanto	7
Osa 1. 11 rajakomitean väliset erot ja yhtäläisyydet	9
Maantieteelliset erot	9
Organisatoriset erot	10
Rajakomiteoiden yhtäläisyydet	11
Yhteiset tavoitteet	11
Samat toiminnan kohteet	11
Samat yhteistyöviranomaiset	13
Samankaltaiset roolit	13
Yhteenveto	14
Osa 2. Rajakomiteoiden työskentelyn keskeisiä tekijöitä ja edellytyksiä	15
Rajaesteet	15
Viranomaisten integrointi	16
Pohjoismaiden ministerineuvoston rooli	17
Interreg-yhteys	18
Viitteet	21
Liite 1:	23
Kartta, josta ilmenee 11 raja-alueen sijainnit	23
Liite 2:	27
Rajakomiteoiden tiedot esittelevä koostetaulukko, josta ilmenevät kunkin maantieteellinen laajuus, jäsenorganisaatiot ja perustamisvuosi	27
Liite 3:	33
Kutakin rajakomiteaa esittelevä tietolehti, jossa selostetaan visio, organisaatorakenteet, prioriteettialueet, rahoitus*- sekä projekti*- ja muu toiminta	33

Johdanto

”Pohjoismaisen alueellisen yhteistyöohjelman 2009–2012” päävisio on: Pohjoismaisen yhteistyön on johdettava kehitystä kohti uutta ja vahvempaa aluepolitiikkaa. Uuden politiikan ytimenä on, että eri päätöksentekotasojen ja sektoreiden läheisen yhteistyön kautta kohdataan aktiivisesti globalisaation mukanaan tuomia haasteita tavoitteena Pohjolan kehitysmahdollisuuksien turvaaminen kestävällä tavalla niin paikallisella ja alueellisella kuin kansallisella tasolla.

Visio toteutetaan keskitetyllä toiminnalla kolmella priorisoidulla toiminta-alueella: Kokemusten vaihto ja tiedon lisääminen; Globalisointi ja rajat ylittävä yhteistyö sekä Kolmannen sukupolven aluepolitiikka.

Näiden priorisoitujen toimialueiden kehittämiseen aluepolitiikan virkamieskomitea (EK-R) asetti 16. kesäkuuta 2008 pitämässään kokouksessa neljä työryhmää, joiden tehtävänä on laatia ehdotuksia konkreettisiksi toimenpiteiksi ja projekteiksi kullakin toiminta-alueella vuoropuhelussa EK-R:n kanssa.

Globalisointi ja rajat ylittävä yhteistyö –toiminta-alueen työryhmä on siten valtuutettu ”kehittämään ehdotuksia uusiksi rajoja murtaviksi toimenpiteiksi, jotka perustuvat paikallisiin ja alueellisiin tarpeisiin”. Työryhmä koostuu pohjoismaisten rajakomiteoiden 5 edustajasta sekä 2 pohjoismaisten valtiollisten viranomaisten edustajasta. Globalisoinnin ja rajat ylittävän yhteistyön työryhmä on työssään ottanut esille Rajat ylittävä viranomaisintegrointi –teeman, jonka tavoitteena on mm. suuriin kaupallisiin panostuksiin ja viranomaisten väliseen rajat ylittävään yhteistyöhön liittyvän rajat ylittävän julkisen paikallis- ja aluetason organisoinnin kartoitus. Tämä paperi on osa tätä työtä.

Tämän paperin 1. osan tavoitteena on olla katsaus 11 pohjoismaiseen rajakomiteaan – sekä tosiasiallinen katsaus eri komiteoiden maantieteelliseen kontekstiin,

organisaatorakenteeseen ja projektitoimintaan että rajakomiteoiden yhtäläisyyksien ja erojen vertailu. Osassa 2 selvitetään joitakin rajakomiteoiden työskentelyn keskeisiä tekijöitä ja edellytyksiä. Tässä selostuksessa käsitellään rajaesteitä erillisenä teemana, rajakomiteoiden merkitystä viranomaisintegraation kannalta sekä Pohjoismaiden Ministerineuvoston ja Interreg-ohjelmien merkitystä rajakomiteoiden raja-alueeseen liittyvän työn kannalta.

Painotettakoon, että kun tekstissä mainitaan yksittäinen rajakomitea, ne ovat vain esimerkkejä näiden teemojen parissa työskentelevistä rajakomiteoista, eikä tätä tekstiä siten tule pitää kattavana katsauksena.

Tähän tutkimukseen liittyvät 11 rajakomiteaa ovat ne 11 komiteaa, jotka vuonna 2008 saivat aluepolitiikan virkamieskomitean (EK-R) taloudellista tukea Pohjoismaiden ministeri-neuvoston alaisuudessa.

Näistä 11 rajakomiteasta 8 on saanut EK-R:ltä tukea jo usean vuoden ajan, 3 muuta taas saivat tukea ensimmäisen kerran vuonna 2008. Näistä vain yksi, TRUST Hedmark-Dalarna, on täysin uusi organisaatio kahden muun, Tornionlaakson neuvoston ja Perämerenkaaren toimittua yhteistyö-eliminä vuodesta 1987 ja 1999.

Kartoitus perustuu seuraaviin aineistoihin: vuoden 2009 kesä- ja heinäkuussa suoritettut kunkin rajakomitean sihteeristön edustajan puhelinhaastattelut, Trondheimissa kesäkuussa 2009 pidetyn Grænseregionalt Forumin esittelyaineistoja, rajakomiteoiden verkkosivuilta saatavia aineistoja, vuosikertomuksia ja niiden vuosina 2008 ja 2009 tekemät hakemukset ja raportit EK-R:lle.

Yhdentoista rajakomitean sijainnit ilmenevät oheisesta kartasta ja ne esitellään erikseen tämän paperin liitteenä olevissa faktalehdissä.

Osa 1. 11 rajakomitean väliset erot ja yhtäläisyydet

Yksitoista rajakomiteaa poikkeaa toisistaan monin tavoin; ennen kaikkea niiden maantieteellinen sijainti antaa erilaisia toimintaedellytyksiä. Ne ovat keskenään hyvin erilaisia organisaatorakenteeltaan, millä taas

on merkitystä toimialojen kannalta. Samalla toiminta rajaseuduilla tarkoittaa, että jotkut työn edellytykset ja teemat ovat samankaltaisia.

Maantieteelliset erot

Kuten oheisesta kartasta ilmenee, rajakomiteoiden toimialueet ovat kooltaan ja Pohjoismaiden taloudellisen toiminnan keskipisteen suhteen sijainniltaan hyvin erilaisia.

Raja-alueiden koko vaihtelee melko pienistä – esimerkkinä Østfold-Bohuslän-Dalsland, jonka pinta-ala on ainoastaan n. 9.500 km² erittäin laajoihin kuten Pohjoiskalotti, joka kattaa kolme suurta pohjoista aluetta (yhteensä 305.000 km²), ja NORA, jonka maa-alueiden pinta-ala on yli 2.480.000 km² s, ja johon kuuluu vielä laajempi jäsenmaiden välinen valtamerialue.

Lisäksi raja-alueiden luonne vaihtelee metropolialueiden dominoimasta Juutinrauman komiteasta – johon kuuluvat sekä Kööpenhamina että Malmö ja jonka asukastiheys on 185 asukasta/km² – syrjäisiin alueisiin, joiden väestötiheys on hyvin pieni, kuten Tornionlaakson alue, jossa se on vain 1,5 as./km².

Yksittäisten rajakomitean maantieteellinen sijainti tarkoittaa myös, että mukana olevien kansallisten hallintojärjestelmien lukumäärä vaihtelee kahdesta (norjalaiset ja ruotsalaiset ARKOssa sekä ruotsalaiset ja suomalaiset Perämerenkaareissa ja Merenkurkussa) kolmeen (norjalaiset, ruotsalaiset ja suomalaiset Pohjoiskalotin neuvostossa ja Keskipohjolassa) ja 4–5:een NORAssa, jonka pitää toimia yhdessä Grönlannin, Norjan, Färsaarten, Islannin ja tiettyssä määrin Tanskan hallintotasojen kanssa.

Mainituilla maantieteellisen laajuuden eroilla on myös merkitystä sen suhteen, millaiseksi alue kokonaisuutena koetaan – sekä sisäisesti että ulkoa –

ja tarjoavat myös erilaiset työskentelyedellytykset sille rajakomitealle, jonka tulee pyrkiä palvelemaan koko toimialuettaan. Suurilla alueilla on yleensä laajempi alueellinen näköala ja projekteja, jotka kattavat selvästi suurempia alueita, kuten NORAn ”Transatlantisk café” –projekti.

Konkreettisemmin maantieteelliset erot vaikuttavat siihen, minkälaisen ongelmien parissa alueet työskentelevät. Useat rajakomiteat kattavat (sekä kansallisesti että kansainvälisesti) syrjäisiä alueita, mikä tarkoittaa, että sellaiset aiheet kuin väestökato, puutteelliset koulutusmahdollisuudet ja kalliit infrastruktuuriprojektit, jotka palvelevat melko pientä väestöä, ovat kyseisten alueiden tunnusomaisia poliittisia haasteita. Toisen äärimmäisyyden muodostavat tiheästi asutetut pendelöintialueet, joissa työmatkalaisten matkustamisen esteiden poistaminen on rajakomitean tärkeä työasema. Toinen painopistealue ei tietenkään sulje pois toista, mutta maantieteellisillä edellytyksillä on ratkaiseva merkitys sen suhteen, mihin rajakomiteoiden jäsenet ja yhteistyökumppanit haluavat osallistua. Raja-alueen maantieteelliset realiteetit vaikuttavat myös kattavampaan asiakokonaisuuteen, kuten alueelliseen kehitykseen, joka luonnollisesti on kaikkien rajakomiteoiden asialistalla, koska se, mitkä aloitteet voidaan käynnistää, riippuu sekä alueen paikallisista edellytyksistä että alueen potentiaalista ja sen resursseista.

Organisatoriset erot

Rajakomiteoiden organisaatorakenteet ja tarinat poikkeavat myös toisistaan riippuen toimialasta ja tarkoituksesta, jota varten organisaatio perustettiin.

Yksittäisten rajakomiteoiden jäsenorganisaatiot edustavat eri poliittisia tasoja, puhtaasti kuntatason organisaatioista (ARKO, Tornionlaakson neuvosto) kunta- ja maakuntahallinnon edustajiin (Juutinrauma, Merenkurkun neuvosto) ja Pohjoiskalotin neuvoston ja Keskipohjolan kaltaisiin rajakomiteoihin, joiden muodollisten yhteistyökumppaneiden joukossa on myös alueellisia toimijoita ja kauppakamareita.

Maantieteellisten erojen tavoin nämä erot tarkoittavat, että rajakomiteoiden jäsenyhteistyön tavoitteet poikkeavat toisistaan jo lähtökohtaisesti. Kuntatason yhteistyöllä voidaan sanoa olevan paikallisemmat painopistealueet kuin laajemman toiminta-alueen kattavilla organisaatioilla – ja ehkä juuri tämän toiseikan voidaan sanoa vaikuttavan rajakomiteoiden työhön: komiteat, joilla on yksinomaan maakuntatason jäseniä, eivät voi keskittyä yksinomaan kovin paikallisluontoisiin toimenpiteisiin. Komiteat, joissa on sekä kunta- että maakuntatason edustajia, voivat käynnistää sekä koko alueen kattavia että yksittäisten jäsenkuntien tasolla vaikuttavia toimenpiteitä.

Myös ikärakenteessa hajonta on suuri. Pari rajakomiteaa perustettiin jo 1967 ja 1972 (ARKO ja Pohjoiskalotin neuvosto). Joillakin muillakin on pitkä yhteistyöperinne takanaan: NORA perustettiin esim. aikaisemman Länsipohjalayhteistyön jatkajaksi ja Tornionlaakson neuvosto perustettiin vuonna 1987 yhdistämällä kaksi aikaisempaa yhteistyöorganisaatiota. Vastakohtana näille on aivan uusi komitea, TRUST Hedmark-Dalarna, jonka muodollinen perustaminen tapahtuu vasta vuosina 2009 ja 2010.

Pitkään yhteistyötä tehneiden organisaatioiden osalta historia tarkoittaa, että rajat ylittävällä yhteistyöllä on pitkät perinteet kyseisellä alueella ja että rajakomitealla on ollut mahdollisuus jalkautua organisaatioksi, johon maakunnan rajat ylittävä yhteistyö luonnostaan sitoutuu. Kääntäen voidaan sanoa pitkän historian tarkoittavan, että jotkin rajakomiteat ajoittain ovat joutuneet arvioimaan tavoitteensa uudelleen ja puhaltamaan uutta elämää yhteistyöhön.

Uudelleenelvytys voi olla tarpeen jäsenorganisaatioiden uudelleensitouttamiseksi ja uuden yhteisen yhteistyön suuntaa koskevan vision laatimiseksi,

mutta myös henkilöstövaihdosten yhteydessä saattaa olla tarpeen muotoilla rajakomitean tavoitteet uudelleen – erityisesti pienet organisaatiot sietävät henkilöstömuutoksia huonosti. Useimmat pitkään toimineet rajakomiteat ovat kuitenkin toimintansa aikana tarkistaneet ja/tai laajentaneet tehtäväkenttäänsä ja toteuttaneet organisaatiomuutoksia, jotka sopeuttavat organisaatiota kuhunkin nykytilanteeseen.

Toinen organisatorinen ero, jolla on hyvin konkreettinen merkitys rajakomiteoiden päivittäiseen toimintaan, on käytettävissä olevat resurssit – niin sihteeristön työntekijöiden lukumäärä kuin talous ja mahdollisuudet osallistua ulkoisiin projekteihin. Rajakomiteoiden sihteeristöjen miehitys vaihtelee yhdestä (Saaristo, ARKO) pariin (Østfold-Bohuslän-Dalsland, Merenkurkun neuvosto, Keskipohjola) työntekijään; NORAlla on Färsaarilla sijaitsevan suhteellisen pienen pääsihteeristön lisäksi yhteyshenkilöt muissa jäsenmaissa. Juutinrauman komitea on 10 henkilön sihteeristöineen ylivoimaisesti suurin: se on myös Juutinrauman alueen Interreg-sihteeristön (9 hlöä) ja ØresundDirektin tanskalaisen osan (6 hlöä) isäntäorganisaatio.

Sihteeristön koko on osin riippuvainen komitean taloudesta. Yksi ainoa komitea on lähes yksinomaan riippuvainen PMN:n rahoituksesta (Pohjoiskalotin neuvosto), useimmat muut saavat merkittävän osuuden rahoituksestaan jäsenorganisaatioiltaan. Resurssierot, oli kyseessä sitten henkilö-, aika-, verkosto-, sitoutumistai rahoitusresurssit, vaikuttavat komitean alaisuudessa toimivien projektien lukumäärään ja/tai kokoon. Tämä kuvio ei kuitenkaan ole yksioikoinen, koska jotkut pienen sihteeristön voimin toimivat komiteat osallistuvat myös Interregiin (Tornionlaakson neuvosto, TRUST Hedmark-Dalarna), mikä mahdollistaa muiden kuin Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamien toimenpiteiden käynnistämisen. Sama koskee luonnollisesti myös suuren sihteeristön omaavia organisaatioita, joiden osallistuminen ulkoisiin projekteihin myös auttaa täyttämään rajakomitean maakunnallista kehitystä koskevia tavoitteita. Interreg IV A Öresund Kattagat Skagerrak –ohjelman isäntäorganisaationa toimiva Juutinrauman komitea on ainoa rajakomitea, jolla ei ole oikeutta hakea Interreg-rahoitusta.

Rajakomiteoiden yhtäläisyydet

Vaikka edellä mainitut erot ovat merkittäviä, rajakomiteoilla on myös yhtäläisyyksiä.

Yhteiset tavoitteet

Kaikkein rajakomiteoiden päätavoitteena on kunkin rajaseudun kasvun ja kehityksen edistäminen. Kehitysajattelu perustuu siihen, että dynaamiset ja pitkälle integroidut maakunnat voivat pitää kiinni siellä toimivista yrityksistä ja asukkaista ja houkutella uusia, että suuremmilla alueilla on enemmän kasvu- ja kehitysesursseja ja että jokaisella alueella on sinällään kehityspotentiaalia.

Siten kaikilla rajakomiteoilla on myös sama tehtävä: konkreettisten ja kuvitteellisten rajaesteiden kaataminen omalla toimialueellaan ja jäsenorganisaatioidensa, yhteistyökumppaneidensa, asukkaiden, poliitikkojen, yritysten jne. rohkaiseminen katsomaan oman maan rajaa pitemmälle alueen kehityspotentiaalia arvioitaessa.

Samat toiminnan kohteet

Vaikka rajakomiteoilla edellä mainittujen maantieteellisten erojen vuoksi on ratkaistavanaan erilaisia ongelmakenttiä, toiminnan kohteet eivät poikkea toisistaan niinkään paljoa.

Elinkeinoelämän kehittäminen

Elinkeinoelämän kehittäminen on kaikille rajakomiteoille luonnollinen painopistealue, koska talouskasvu on alueellisen kehityksen edellytys. Eri komiteat lähestyvät aihetta hieman eri tavoin kunkin alueen potentiaalin ja yhteistyökumppaneiden mukaan – mutta työpaikkojen luominen on kaikkien yhdentoista komitean päätavoitteena. Tässä mainitaan vain osa aloitteista¹: Juutinrauman komitea pyrkii vähentämään lakimääräisiä rajaesteitä, jotka estävät alueella toimivia yrityksiä ja työmatkalaisia toimimaan sekä Ruotsin että Tanskan markkinoilla; NORA myöntää suurimman osan projektitukiresursseistaan merellisiä resursseja koskeville projekteille – merialueiden hyödyntäminen on tärkein elinkeino kaikissa jäsenmaissa – ja Østfold-Bohuslän-Dalsland järjestää vuosittain kontaktimessuja raja-alueen yrityksille.

Verkostoituminen

Koska komiteat itse ovat jäsenorganisaatioidensa yhteysverkosto, verkostoituminen on jokaisen

rajakomitean perustehtäviä. Tarkoittaahan rajakomitean olemassaolo ennen kaikkea sitä, että on perustettu poliittinen, ja usein myös hallinnollinen jäsenorganisaatioiden välinen verkosto, verkosto, jota hyödynnetään kunkin rajakomitean pyrkiessä sääntöjensä ja toimintasuunnitelmansa mukaisiin tavoitteisiin.

Useimpien rajakomiteoiden mielestä rajan molemmiin puolin toimivien yritysten kattamien verkostojen luominen on olennainen tehtävä. Usein puhutaan yritysten ja elinkeinojärjestöjen välisten elinkeinoverkostojen rakentamisesta (Perämerenkaari, Østfold-Bohuslän-Dalsland), mutta myös nuorison sosiaaliset verkostot (Keskipohjola, Tornionlaakson neuvosto), oppilaitosten verkostot (Merenkurkku, Perämerenkaari) sekä energia-alan verkostot (Merenkurkku, Pohjoiskalotin neuvosto, Tornionlaakson neuvosto) on tuotava esiin tärkeinä panostusalueina.

Verkostot voivat syntyä tietyn projektin puitteissa, mutta kaikki rajakomiteat järjestävät myös seminaareja, kokouksia, konferensseja, messuja ym., jotka toimivat alueen toimijoiden kohtaustapaikkana ja siten edistävät verkostoitumista. Lopuksi eräät rajakomiteat (Pohjoiskalotin neuvosto, NORA) tarjoavat projektirahoitustoimintansa osana konkreettista apua projektikumppaneiden etsimiseen.

¹ Useimpien muidenkin toiminnan kohteiden voidaan sanoa liittyvän elinkeinoelämän kehittämiseen (tai potentiaaliin): työvoiman kouluttaminen lisää yritysten kiinnostusta alueeseen, infrastruktuuriin tehtävät investoinnit vaikuttavat suoraan alueen mahdollisuuksiin pitämään kiinni yrityksistä ja houkuttelemaan uusia, energiapanostukset voivat antaa tiettyjä etuja ja alueellista identiteettiä tukevat kulttuuriprojektit voivat auttaa pitämään kiinni alueen nuorisosta ja siten työvoimasta.

Infrastrukturi

Syrjäisillä haja-asutusalueilla toimivien rajakomiteoiden enemmistölle olemassa olevan infrastruktuurin kehittäminen tai uuden rakentaminen on tärkeä toiminta-alue sekä alueen kehittämisen perustaksi että alueen integrointia edistävänä toimenpiteenä. Oslon ja Tukholman välisen rautatieliikenteen lisääminen olisi tärkeää ARKOn alueen taloudellisen kehityksen kannalta ja hyvät yhteydet Merenkurkussa ovat olennaisen tärkeitä sekä raja-alueen yhtenäisyyden että esim. turismiin liittyvän taloudellisen potentiaalin kannalta. Infrastrukturi on tietysti tärkeä aihe myös tiheään asutuilla alueilla, joilla sekä Juutinrauman komitea että Østfold-Bohuslän-Dalsland pyrkivät edistämään nykyisen infrastruktuurin parantamista ja uuden rakentamista.

Infrastruktuuriin liittyvä työ tarkoittaa monessa rajakomiteassa teiden ja rautateiden parantamista ja rakentamista, mutta lento- ja lauttayhteyksien ylläpito ja perustaminen on priorisoitu siellä, missä ne ovat ratkaisevan tärkeitä alueella liikkumisen kannalta tai alueen elinkeinoelämän tukipilareita. Lento- ja lauttaliikenteen parissa tehtävä työ on siten olennainen osa kaikkein syrjäisimmillä alueilla, esim. Pohjoiskalotilla tai Länsipohjolassa, mutta myös Merenkurkun neuvostolle Merenkurkun ylittävät kuljetukset ovat keskeinen huomion kohde. Juutinrauman komitea pyrkii taas siihen, että Ruotsin valtio myöntäisi Kastrupille Juutinrauman alueen kansainvälisen päälentokentän aseman ja siten ryhtyisi tukemaan Kastrupin kehittämistyötä.

Myös IT-infrastrukturi on infrastruktuuria ja erityisen tärkeä osa sitä syrjäisillä alueilla. Tämä johtuu sekä siitä, että IT-infrastrukturi on kallista ja vaatii suuria investointeja ja siitä, että juuri syrjäisten alueiden asukkaiden voivat voittaa pitkien etäisyyksien asettamat esteet juuri tietotekniikan avulla. Tietotekniikan merkitystä sekä sosiaalisissa että elinkeinoelämään liittyvissä asioissa ei käy kiistäminen, joten huono IT-infrastrukturi korostaa syrjäisen sijainnin varjopuolia.

Turismi ja luonto

Rajakomiteat sijaitsevat kaikki kokonaan tai osittain luonnonkauniilla alueilla, joten turismi on myös tärkeä työskentelyalue. NORA pyrkii edistämään turismin parissa toimivien yritysten verkostoitumista, kun taas toiset komiteat osallistuvat enemmän fyysisiin kehityshankkeisiin, joilla luodaan edellytykset turismin vilkastumiselle (tutkimusretkituristeille suunnatut tarjoukset – NORA; Norrskensvägenin parantaminen – Tornionlaakso; polkupyöräreitistön täydentäminen – Saaristo). Toiset rajakomiteat pyrkivät suojaamaan toimialueensa luontoa yleisemmällä tasolla, esimerkkeinä Østfold-Bohuslän-

Dalslandin osallistuminen Kosterhavet-Ytre Hvaler –kansallispuiston perustamistyöhön ja Merenkurkun neuvoston pitkäaikainen työ Höga Kustenin ja Merenkurkun saariston lisäämiseksi UNESCO:n maailmanperintöluetteloon. Pohjoiskalotin neuvoston projekti, jossa pyritään rajat ylittävään yhteistyöhön alueen luonnonvaraisten lohien suojaamiseksi lohiloisilta on myös esimerkki ympäristönsuojelusta, jolla on suuri merkitys alueen turismin kannalta.

Kulttuuri

Alueellisen identiteetin ja kulttuurin tukeminen on hyvin tärkeä työskä lähes kaikissa rajakomiteoissa – toimenpiteiden ja projektien kirjo on hyvin laaja: ARKO on paneutunut Finnskogenin – suomalaismetsien – kulttuuriin tavoitteena alueen identiteetin vahvistaminen; Perämerenkaaren ”Music on Top” –projektilla pyritään suojaamaan ja kehittämään alueen musiikkiosaamista. Keskipohjolalla on täysimittainen kulttuuriohjelma vuosittaisine kulttuuripäivineen ja kulttuuripalkinto. Toiminnalla pyritään kehittämään rikas kulttuurielämä, joka on omiaan vähentämään asukkaiden muuttohaluja. Juutinrauman komitea pyrkii kertomaan salmen molemmin puolin toimivista kulttuurilaitoksista ja kulttuuritapahtumista online-tietokannallaan, ja se on myös järjestänyt KulturParlamentet Öresund –nimisen tapahtuman painottaakseen kulttuurin merkitystä kehitystekijänä ja Juutinrauman alueelle tarkoitetun kulttuuripolitiikan tarvetta.

Pohjoiskalotin alueella suomalaiset ja saamelaiset vähemmistökulttuurit myötävaikuttavat olennaisesti alueen vetovoimaan turistikohdeena ja Pohjoiskalotin neuvosto pyrkii siksi säilyttämään alueen kulttuurista moninaisuutta tukemalla saamelaisia yhteistyöprojekteja koko saamelaisalueella sekä projekteja, jotka edistävät suomensukuisia vähemmistökulttuureja Pohjois-Ruotsissa ja Pohjois-Norjassa.

Rajaesteet

Rajat ylittävän yhteistyön ja rajojen ylittämisen vaikeuttavien rajaesteiden raivaaminen on luonnollisesti tärkeä osa kaikkien rajakomiteoiden toimintaa. Useat komiteat ovat haastatteluissa todenneet, että henkiset rajaesteet ovat kaikkein haasteellisimmat, ja kaikki aloitteet, joihin sitoutetaan molemmin puolin rajaa toimivia osapuolia, ovat omiaan vähentämään sokeutta, joka estää rajan toisella puolella olevien mahdollisuuksien näkemisen. Kaikkien rajakomiteoiden kaikkien projektien tavoitteena voidaan siis sanoa olevan rajaesteiden murtaminen. Rajaesteet voidaan tietysti ymmärtää myös konkreettisemmin, lain sanelemina tai hallinnollisina rajoituksina, jotka estävät tai rajoittavat kansalaisten ja yritysten mahdollisuuksia toimia Pohjoismaiden välisistä rajoista välittämättä.

Eräät komiteat panostavat muita vahvemmin juuri tähän rajaesteiden puoleen (Juutinrauman komitea, Østfold-Bohuslän-Dalsland, Pohjoiskalotin neuvosto), mutta kaikki komiteat tarttuvat aiheeseen tarpeen ilmetessä.

Ympäristö ja energia

Kestävä kehitys, ympäristö ja energia on usean rajakomitean työn kestoaiheita. Juutinrauman komitea pyrkii kehittämään alueellista ilmastostrategiaa, Merenkurkun neuvosto on kartoittanut tuulivoiman hyödyntämisen edellytyksiä Merenkurkun alueella ja useat rajakomiteat panostavat bioenergiaan elinkeinojen edistämistyön osana (Perämerenkaari, Tornionlaakson neuvosto, Pohjoiskalotin neuvosto).

Maakunnallinen suunnittelu

Mainituilla toiminta-alueilla työskentely myötävaikuttaa kaiken kaikkiaan yksittäisten raja-alueiden taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen, mutta useassa rajakomiteassa keskitytään alueen strategiseen suunnitteluun. Ne pyrkivät eri tavoin koordinoimaan paikallisia ja maakunnallisia suunnitelmia korkeammalla strategiatasolla: Juutinrauman komitean jäsenorganisaatiot ovat hyväksyneet koko Juutinrauman aluetta koskevan yhteisen kehitysstrategian; Keskipohjola-komitea on osallistunut Interreg-projektiin ProMidNord, jonka tavoitteena oli vahvistaa Keskipohjola makromaakuntana. Myös monet infrastruktuuri-projekteista liitetään vahvasti raja-alueiden strategiseen potentiaaliin, esimerkkeinä infrastruktuurin ja elinkeinoelämän tarpeiden yhdistäminen, muuttokuviot, pendelöinti ja raja-alueen yleinen kehityspotentiaali.

Samat yhteistyöviranomaiset

Yhteistä kaikille rajakomiteoille on se, että juuri heidän jäsenorganisaationsa ovat heidän tärkeimmät välittömät yhteistyökumppaninsa. Jäsenorganisaatiot päättävät rajakomitean tavoitteista ja siten sen toiminnan painopisteistä, ja sen vuoksi ne ovatkin kunkin rajakomitean tärkeimmät yhteistyöviran-omaiset sekä projekteja käynnistettäessä että ratkaistaessa maakuntatason ongelmia.

Seuraavaksi rajakomiteat ovat työssään tekemisissä erittäin monen paikallisen, maakunnallisen, valtakunnallisen ja kansainvälisen toimijan ja viranomaisen kanssa. Mitkä ne ovat, riippuu käsillä olevasta ongelmasta: paikallisiin ja alueellisiin

yrityksiin ja elinkeinoelämän järjestöihin otetaan yhteyttä elinkeinoelämän kehitystä koskevissa asioissa, maakunnallisiin ja valtakunnallisiin politiikoihin infrastruktuuriin liittyvissä asioissa, paikallisiin ja alueellisiin hallintoviranomaisiin rajaesteiden poistamiseen liittyvissä asioissa (esimerkkinä ruotsalaiset vakuutuskassa ja veroviranomaisen aluetoimistot) sekä muiden projektien yhteydessä silloin, kun niiden sitouttamista pidetään tärkeänä (esim. kunnalliset virkamiehet kulttuurifestivaalien yhteydessä). Muihin toimijoihin kuten kouluihin, sairaaloihin, kirjastoihin, paikallisiin yhdistyksiin ja etujärjestöihin otetaan yhteyttä aiheen ilmaantuessa.

Samankaltaiset roolit

Projektiroolit

Erilaisten projektien toteuttaminen on olennainen osa kaikkien rajakomiteoiden työtä. Projektityössä on useita elementtejä: alkuunpano, mahdollistaminen, toteutus, osallistuminen, koordinointi, organisointi ja rahoitus (tai siihen osallistuminen).

Roolit ovat luonnollisesti osittain päällekkäisiä ja voivat käytännön työssä olla hankalasti erotettavissa toisistaan. Vaikka rajakomiteoilla on erilaisia rooleja erityyppisissä projekteissa, niillä voi myös olla saman projektin sisällä useita eri rooleja.

Alkuunpanija on hyvin yleinen rooli: kun

rajakomiteoiden toimialueilla on ryhdyttävä konkreettiseen toimintaan, niiden oma aloite on yleensä olennaisin lähtökohta.

Verkotorakentamisen yhteydessä rajakomiteat ovat usein sekä aloitteentekijöitä että mahdollistajia – ne käynnistävät esimerkiksi yritysverkoston tavoitteena se, että ainoastaan ensimmäinen askel vaatii niiden apua ja että verkosto sen jälkeen voi toimia ilman avustusta (Perämiehenkaari, Østfold-Bohuslän-Dalsland). Tällöin rajakomiteasta tulee kylläkin koko verkoston käynnistymisen mahdollistaja.

Samalla samaan teemaan kuuluvat, samoissa

rajakomiteoissa toteutettavat muut projektit saattavat edellyttää, että rajakomitea huolehtii suoraan myös niiden toteutuksesta, esimerkkeinä Østfold-Bohuslän-Dalslandin yrittäjäkontaktimessut ja Perämerenkaaren yritysten yhteensaattamisoperaatiot.

Rajakomitea tekee myös aloitteen suuremmin esim. rajaesteongelmien ratkaisuun tähtääviin projekteihin (erityisesti Juutinrauman komitea yritysten ja Rajaestefoorumin dialogia edistävissä työssään) ja toimii lisäksi ratkaisevan tärkeänä koordinaattorina asiaan liittyvien viranomaisten välillä, pyrkien esim. saamaan rajan molemmiin puolin toimivia viranomaisia työskentelemään yhteisen ratkaisun löytämiseksi.

Rajakomiteoilla on myös resursseja toimia aktiivisena osallistujana yksittäisissä suurissa projekteissa, esim. projektin johtajana tai osallistumalla johtoryhmä- tai viiteryhmyöskentelyyn (esim. Merenkurkun neuvosto), mutta tämä vaihtelee sihteeristön ja jäsenorganisaatioiden käytössä olevien resurssien mukaan.

Joihinkin rajakomiteoille projektien rahoitukseen osallistuminen on hyvin olennainen osa niiden alueen kehityksen ja yhteistoiminnan edistämistyöstä. Sekä NORA että Pohjoiskalotin neuvosto jakaa vuosittain varoja eri tarkoituksiin tarkan hakemusprosessin perusteella, ja voivat hakemusten priorisointijärjestyksen perusteella vaikuttaa rajaseudulla käynnistettäviin aktiviteetteihin ja usein myös koordinoita niitä. Muillekin rajakomiteoille projektien rahoitusyhteistyö on tärkeä tapa tukea aloitteita, joiden käynnistämiseen tai joihin osallistumiseen niiden omat resurssit eivät riitä.

Lobbaajan rooli

Lobbaajan rooli on toinen rooli, jonka rajakomiteat ovat omaksuneet enemmän tai vähemmän konkreettisesti. Ensinnäkin on todettava, että rajakomiteoiden olemassaolo on sinänsä lobbailun ilmentymä. Kuten edellä on todettu, jäsenorganisaatioiden välisten verkostojen rakentaminen on niiden perusta ja jo yksin sitä, että komiteat pyrkivät työllään varmistamaan että eri

organisaatiot todella toimivat seudun edun mukaisesti, voidaan pitää eräänlaisena lobbauksena. Samalla rajakomiteoiden organisaatorakenne tarkoittaa sitä, että ne ovat lobbailutoiminnalle erinomainen poliittinen ponnahduslauta. Ihanteellisessa tapauksessahan toimintaan osallistuvat poliitikot ja viranhaltijat jatkavat työtä raja-alueen puolesta myös omassa virastossaan ja voivat siten osaltaan jalkauttaa ajatusta rajaseudusta viranomaisten piiriin. Poliittinen ponnahduslauta tarkoittaa myös sitä, että rajakomiteoilla on erittäin hyvä lähtökohta muiden kuin jäsenorganisaatioiden edustaman poliittisen tason saavuttamiseen esim. saamalla kunnallisia ja maakunnallisia poliitikoita viemään ideoita ja tietoa tarpeista esim. valtakuntatason poliitikoille.

Rajakomiteoiden lobbaustoimintaa voidaan jakaa karkeasti kahteen tyyppiin: ulkoiseen ja sisäiseen lobbaukseen. Ulkoinen lobbaus on usein yksi rajakomitean painopistealueista. Kyseessä voi olla lobbaus alueellisen kehityksen kannalta ratkaisevan tärkeän konkreettisen asian puolesta kansallisella tasolla tai EU-tasolla, esim. Norjan keskiosien rautatieverkon sekä Oslo-Göteborg-rautatien parantaminen (Keskipohjola ja Østfold-Bohuslän-Dalsland), Merenkurkun ylittämisen mahdollistavien liikennöintivalmiuksien ylläpito ja laajentaminen (Merenkurkun neuvosto) tai tiettyä aluetta koskevan poliittisen tietouden lisääminen (Juutinrauman komitea, Perämerenkaari).

Kaikki rajakomiteat harjoittavat sisäistä lobbausta enemmän tai vähemmän tietoisesti. Sisäisellä lobbauksella tarkoitetaan, että ne pyrkivät lisäämään tietoisuutta itsestään ja edustamastaan rajaseudusta ja lobbauksen kohteena on sekä niiden omat jäsenorganisaatiot että sellaiset alueen toimijat, joiden kanssa rajakomitea haluaa tiiviimpää yhteistyötä. Sisäinen lobbaus on jatkuvaa toimintaa, joka tähtää rajakomitean olemassaolon tunnetuksi tekemiseen ja sen esilletuomiseen, miten tärkeä toimija komitea on alueellisessa kehittämistyössä.

Yhteenveto

Rajakomiteoiden edellä selostettuja yhtäläisyyksiä ja niiden välisiä eroja ei ole helppo luokitella (esim. siten, että komiteat voidaan jakaa kolmeen ryhmään maantieteellisten edellytysten, organisaatorakenteen ja toimialueiden perusteella) – kuvio on paljon mutkikkaampi. Kokonaisuutena tarkasteltuna rajakomiteoiden tehtäväkentät poikkeavat toisistaan

hyvin paljon täysin riippumatta maantieteellisistä edellytyksistä, eikä organisaatorakenne, toimintakenttä ja maantiede noudata mitään tiettyä kaavaa. Edellä selostettujen asioiden perusteella hyvin erilaiset rajakomiteat ovat monilta osin myös hyvin samankaltaisia.

Osa 2. Rajakomiteoiden työskentelyn keskeisiä tekijöitä ja edellytyksiä

Rajaesteet

Muodolliset rajaesteet

Rajaestetietokannassa (<http://granshinder.norden.org>) Pohjoismaiden ministerineuvosto määrittelee rajaesteen seuraavasti (käännös): ”rajaesteeksi katsotaan tässä yhteydessä jokainen ongelma, joka rajoittaa tai vaikeuttaa ihmisten ja yritysten mahdollisuuksia toimia vapaasti Pohjoismaiden välisten rajojen yli.

Koska rajaestetietokanta (Gränshinderdatabasen) keskittyy lähinnä lakimääräisiin esteisiin, määritelmää syvennetään (käännös): ”Vain laeista, lakien soveltamisesta, EU:n säännöstöistä tai viranomaisen tai vastaavan tahon määräämästä hallinnollisesta ohjeesta johtuva este katsotaan tässä yhteydessä rajaesteeksi. Väärästä tai puutteellisesta tiedosta johtuvaa estettä ei pidetä rajaesteenä.

On siis selvä, että rajaeste on lakiin perustuva este, joka vaikeuttaa rajojen yli liikkumista. Muodolliset rajaesteet liittyvät usein työmarkkinoihin ja syntyvät, kun työntekijöiden tai yritysten on tarkoitus toimia valtioiden välisiä rajoja ylittäen. Esimerkkinä tästä on rajapendelöijät, jotka työskentelevät yhdessä maassa ja asuvat toisessa, jolloin syntyy kysymys siitä, missä maassa niillä tulee olla työmarkkina- ja sosiaalivakuutus. Yritysten osalta epäselvyyttä saattaa syntyä siitä, mitä julkista järjestelmää ne käyttävät yksittäisen työntekijän työnantajana, mutta ongelmat voivat myös liittyä tuotantoon tai tavaroihin, esim. siihen, mitkä hyväksynyt ovat voimassa milläkin markkinoilla. Koska kansallisten järjestelmien rakenteet poikkeavat melko paljon toisistaan, nämä kysymykset voivat yksittäisen työmatkalaisen/yrityksen osalta tarkoittaa, että rajojen ylittäminen käy liian kalliiksi tai hankalaksi, ja juuri sellaisiin rajaesteisiin etsitään ratkaisua, jotta rajojen ylittäminen lisääntyisi.

Kuten edellä on sanottu, rajaesteiden poistaminen on monen rajakomitean keskeinen tehtäväalue, mutta

koska rajaesteet on hyvin monisäikeinen kysymys, työ tehdään yhteistyössä usean muun organisaation kanssa. Ensinnäkin rajakomiteat toimivat yhteistyössä PMN:n rajaestetietokannan kanssa; jälkimmäinen on rajapalvelu, johon kerätään kaikki tunnistetut pohjoismaiset rajaesteet, analyysit ongelman syystä, sekä seuranta ongelman prosessivaiheista ja mahdollisesta ratkaisusta. Tieto on saatavissa osoitteessa <http://granshinder.norden.org/>. Sen lisäksi toimitaan yhdessä Rajaeste-foorumin kanssa. Tämä on pohjoismaisten pääministereiden asettama poliittinen työryhmä, jonka tehtävänä on pohjoismaisten rajaesteongelmien ratkaiseminen. Asianomaiset rajakomiteat toimivat lisäksi yhteistyössä bilateraalisten rajapalveluiden kanssa: ”Gränstjänsten i Morokulien” (www.gtm.nu) käsittelee Ruotsin ja Norjan välisiä rajaesteitä, ÖresundDirekt (www.oresunddirekt.com) taas on tietopalvelu, joka välittää julkista tietoa viranomaisilta Juutinrauman alueen asukkaille ja yrityksille ja pyrkii edistämään viranomaisten ja alueella toimivien virkailijoiden välistä yhteistyötä.

Oikeastaan rajakomiteoiden ei lähtökohtaisesti pidä yrittää ratkaista muodollisia rajaesteitä, jotka vaativat kansallisten lakien muuttamista, vaan niiden tulee toimia vuorovaikutussuhteessa rajapalvelujen kanssa ja välittää tietoa ja kokemuksia paikallis- ja maakuntatasolta. Rajaestetietokanta, Rajaestefoorumi ja bilateraaliset rajapalvelut ovat rajakomiteoiden se lähtökohta, jolta ne pääsevät kansallisen tason kanssa tekemisiin, ja Juutinrauman komitea on yhdessä Rajaestefoorumin kanssa osallistunut osallistumisoikeuden koko prosessiin varmistavan ratkaisumallin kehittämiseen.

Joitakin muodollisia rajaesteitä pyritään kuitenkin ratkaisemaan rajapalvelujen ulkopuolella. Tällaiseen ratkaisuun päädytään silloin, kun kansallisen tason viranomaisten osallistuminen aiheuttaa tarpeettomia

hankaluuksia – voidaan esimerkiksi pyrkiä löytämään vastaava, paikallinen ratkaisu, joka ei edellytä mitään lakimuutoksia. Lisäksi Rajaestefoorumi voi ottaa käsiteltäväkseen vain tietyn määrän rajaesteitä, joten rajakomiteat päätyvät silloin tällöin ajamaan asiaa eteenpäin itse, ettei Rajaestefoorumi priorisoi tunnistettua ongelmaa.

Rajakomiteat pyrkivät siis poistamaan rajaesteitä kahdella tavalla: joko Rajaestefoorumin kautta yhdessä rajapalvelujen kautta tai niiden välityksellä, tai omien työryhmien avulla (esim. Østfold-Bohuslän-Dalsland).

Tähän liittyvä kysymys, joka ei kuulu edellä mainittuun muodollisten rajaesteiden määrittelmään, mutta joka kuitenkin on olennaisen tärkeä rajaestekokemuksen minimoinnin kannalta, on kysymys riittävästä tiedonsaannista. Tässä rajakomiteoilla on luonnollinen rooli – ne voivat sekä kertoa kansalaisille/yrityksille, mistä ne voivat hakea tietoa ja kysyä apua (useilla rajakomiteoilla on tiedot omilla verkkosivuillaan), mutta ne voivat myös olla yhteydessä Morokulienin rajapalveluun ja ÖresundDirektiin. Haloo Pohjola – tietopalvelu, joka on Pohjoismaiden ministerineuvoston tietopalvelu kerää ja antaa tietoa rajaesteistä.

Muut rajaesteet

Rajakomiteoiden konkreettisessa työssä ilmenee hyvin selkeästi, etteivät lakimääräiset esteet ole ainoita rajaesteitä, joiden murtamista komiteat edistävät työllään. Päinvastoin: on suuri määrä fyysisiä, toiminnallisia ja henkisiä rajaesteitä, jotka vaikuttavat mahdollisuuksiin harjoittaa menestyksestä, rajat ylittävää yhteistyötä.

Kielivaikeudet ja puutteellinen toisten kulttuurin tuntemus aiheuttavat hyvin paljon ongelmia rajat ylittävälle yhteistyölle. Kielimuuri on erityisen selvä suomalais-ruotsalaisissa komiteoissa, minkä vuoksi sekä Merenkurkun neuvosto, Keskipohjola ja Pohjoiskalotin neuvosto käyttää tulkkipalveluja, mutta kielimuuri on läsnä myös läheisempiä naapurikieliä käyttävissä komiteoissa – erityisesti nuorilla on yhä vaikeampi ymmärtää toisiaan. Samoin toisten kulttuurin – sekä työ kulttuurin, organisaatorakenteiden ja virallisten

järjestelmien – puutteellinen tuntemus aiheuttaa sen, ettei nähdä rajan toisella puolella olevia mahdollisuuksia. Rajakomiteat käyttävät tästä naapurikielten, kulttuurin ja yhteiskuntarakenteiden puutteellisesta tuntemuksesta termiä ”henkiset rajaesteet”, ja lähes kaikki ovat sitä mieltä, että henkinen rajaeste on kaikkein vaikein murrettava ja että se vaatii jatkuvaa työtä. Toisten kielten ja kulttuurien tuntemuksen lisääminen on siten kussakin rajakomiteassa tärkeä tehtäväalue. Lähes kaikki komiteat järjestävät erilaisia kulttuuritilaisuuksia ja pitävät kulttuurityötä perustoimintanaan, koska toimenpiteiden arvioidaan myös olevan ratkaisevan tärkeitä yritysverkostojen ja yhteistyösuhteiden perustamisen kannalta.

Alueen suuret fyysiset etäisyydet ja siinä olevat fyysiset esteet, esim. naapurimaiden välissä oleva meri (Nora) tai lahti (Merenkurkku, Keskipohjola). Fyysiset etäisyydet ovat luonnollisesti suurimmat laajan toimialueen kattavilla rajakomiteoilla (Pohjoiskalotti, NORA), minkä vuoksi mainitut komiteat tekevät paljon työtä varmistaakseen alueen sisäisen yhteenkuuluvuuden. Myös pienemmillä raja-alueilla fyysiset etäisyydet ovat tärkeä teema alueen kehityksen kannalta. Esimerkkinä käyköön Saaristoyhteistyö, jossa Suomen ja Ruotsin keskinäinen saavutettavuus on tärkeä tekijä. Saavutettavuuden voi lisäksi ymmärtää kahdella eri tavalla: toisaalta fyysisen infrastruktuurin puutteina (tiestö, lauttayhteydet, sillat, rautatiet), toisaalta organisatorisina esteinä, joiden vuoksi on vaikeaa saada eri maiden kuljetusjärjestelmät toimimaan tarkoituksenmukaisesti yhdessä. Saavutettavuus on siksi tärkeä aihe useimmassa rajakomiteassa, ja aktiviteetit saavat erilaisia ilmenemismuotoja: kansallisella tasolla harjoitettavasta lobbauksesta, joiden tavoitteena on konkreettisten infrastruktuuriprojektien tukirahojen varmistaminen, viranomaisten kanssa käytävään koordinoivaan vuoropuheluun yhtenäisen saavutettavuuden varmistamiseksi rajaseudulla ja paikallisen ja maakunnallisen tuen varmistaminen lento- ja laivaliikenteen ylläpitämiseksi – ja työssä voidaan keskittyä sekä alueen sisäiseen saavutettavuuteen että sen saavutettavuuteen ulkopuolelta.

Viranomaisten integrointi

Rajaseutu on keinotekoinen yksikkö, joten rajakomiteoiden yksi tärkeä tehtävä on sen yhtenäisyyden jatkuva varmistaminen. Tämä koskee sekä raja-aluetta kokonaisuutena (asukkaita, yrityksiä, järjestöjä ja yhdistyksiä) että rajakomiteaa itseään, jossa jäsenorganisaatioiden sitoutuminen on äärimmäisen tärkeä rajat ylittävän työn jatkuvuuden kannalta. Siksi rajakomitean tärkein tehtävä rajan molemmiin puolin

toimivien viranomaisten integroinnin suhteen on sen varmistaminen, että niiden jäsenorganisaatiot ymmärtävät rajat ylittävän yhteistyön olevan tärkeää ja että niiden on ajateltava myös rajan toiselle puolelle, kun on aika käynnistää aloitteita ja ratkaista ongelmia.

Koska rajakomiteoiden kokoonpanot poikkeavat huomattavasti toisistaan, myös sisäiseen integrointityöhön otetaan erilaisia viranomaisia.

Pelkästään kuntien väliseen yhteistyöhön perustuvissa rajakomiteoissa (ARKO, Tornionlaakson neuvosto) ne ovat siksi paikallisia viranomaisia, kun taas muissa rajakomiteoissa on mukana myös maakunnallisia viranomaisia ja kauppakamareita. NORA on tässä ainutlaatuinen koostumus, koska sen jäsenet ovat Norjan läntisiä maakuntia lukuun ottamatta Grönlannin, Islannin ja Färsaarten kansallisia viranomaisia.

Raja-alueilla suoritettavat yksittäiset projektit ja yhteistyötoimenpiteet tarkoittavat myös, että eri hallinnon tasojen toimijat tekevät yhteistyötä eri teema-alueilla. Hallinnon tasot vaihtelevat sekä siksi, että projekti saattaa vaatia usean hallintotason mukanaoloa että siksi, että teema, joka kuuluu toisen maan maakunnallisille viranomaisille saattaa kuulua toisen maan kunnallisille viranomaisille; esimerkkinä tästä rannikkoalueen kaavoitus. Projektin luonteesta riippuen maiden väliset rajat ylittävä viranomaisyhteistyö saattaa ulottua tietojen vaihdosta konkreettisempaan

ongelmanratkaisuun. Kaikki rajaseutuyhteistyö perustuu kuitenkin lähtökohtaisesti toisesta osapuolesta saatavaan tietoon, joten jo se, että on olemassa rajakomitean kaltainen organisaatio, on arvokas asia.

Rajakomiteat kokoavat toimijoita sekä kunta- että maakuntatasolta ja ovat näyttämö, jossa usean hallinnollisen tason ylittävä yhteistyö voidaan hoitaa hyvin jalkautettujen yhteistyösuhteiden voimin.

Julkisten hyvinvointipalvelujen vastavuoroinen tarjoaminen on erityisen haastavaa haja-asutusalueilla. Siviilivalmiuden, terveyden, koulutuksen ja hoitopalvelujen varmistaminen on monessa rajakunnassa suuri ja jatkuva haaste. Sellaisia palveluja koskeva paikallisten, maakunnallisten ja joissakin tapauksissa jopa kansallisten viranomaisten välinen yhteistyö on rajaseutujen viranomaisyhteistyön tärkeä muoto; toisaalta rajaesteiden ratkaiseminen vaatii pitkälle menevää viranomaisyhteistyötä.

Pohjoismaiden ministerineuvoston rooli

Tuki

Pohjoismaisen ministerineuvoston toiminta- ja projektituki on erittäin tärkeä rajakomiteoiden työn kannalta – tärkeitä ovat sekä tukena saatu rahamäärä että tietoisuus siitä, että on osoittautunut tuen arvoiseksi. Toimintatuki on luonnollisesti hyvin tärkeä raja-alueiden yhteistyön jatkuvuuden kannalta, koska päivittäiseen toimintaan myönnetty tuki varmistaa, että rajakomitea pystyy toimimaan pitkällä aikavälillä organisaationa, johon maakunnan rajat ylittävä yhteistyö luonnollisesti on ankkuroitu. Jatkuvasti toimiva instituutio tarkoittaa, että alueella on maakunnallinen organisaatio, joka on luonnollinen kohtauspaikka alueellista yhteistyötä koskevissa asioissa ja joka voi toimia esim. Interreg-hakemusten lähtökohtana.

PMN:n myöntämä projektituki on myös hyvin tärkeä rajakomiteoiden toiminnan kannalta. Tämä koskee erityisesti yksinomaan PMN:n tuella toteutettavia projekteja, mutta myös ne projektit, joiden rahoitukseen rajakomiteat osallistuvat, ovat usein luonteeltaan sellaisia, että pitää olla tietty määrä omaa rahoitusta ennen kuin voi hakea lisärahoitusta muualta. Sitä mukaa kuin kansallisen projektirahoituksen saanti vaikeutuu vaikeutumistaan, PMN:n tuki on yhä tärkeämpi osarahoituslähde.

TRUST Hedmark-Dalarna-komitean kaltaiselle uudelle rajakomitealle PMN:n tukipäätös on symboliarvoltaan erittäin tärkeä. Sillä on merkitystä

sekä komitean sisällä – vaikuttaen jäsenorganisaatioiden sitoutumiseen ja halun käyttää resursseja rajaseutuyhteistyöhön – että ulkoisesti silloin, kun rajakomitea pyrkii saamaan uusia yhteistyökumppaneita. Myös pitkään toimineet rajakomiteat ovat ilmaisseet, että asema Pohjoismaiden ministerineuvoston alaisuudessa on hyvin tärkeä komitean roolin ja työn uskottavuuden kannalta. Samalla rajakomiteat toimivat myös Pohjoismaiden ministerineuvoston paikallisena ja maakunnallisena edustajana rajakomiteoiden toiminnan ja PMN:ltä saatavan toiminta- ja projektituen läheisen kytköksen vuoksi.

Kaikki rajakomiteat ovat myös ilmaisseet suuren tyytyväisyytensä siihen, että ne kuuluvat rajakomitearyhmään. Ne ovat yksimielisiä siitä, että niillä on paljon opittavaa toisiltaan, arvostavat verkoston korkealle ja näkisivät mieluusti sitä kehitettävän edelleen. Tässä yhteydessä on myös mainittava, että Pohjoismaiden ministerineuvosto rahoittaa vuosittain Rajaseutufoorumin, 2-päiväisen seminaarin, johon kutsutaan rajakomiteoiden sihteeristöt ja poliitikoita. Ohjelma vaihtelee vuosittain, mutta tarkoitus on, että seminaareissa käsitellään rajakomiteoiden työhön liittyviä ajankohtaisia aiheita. Foorumi toimii siten rajakomiteoiden kohtauspaikkana ja on siten omiaan korostamaan tunnetta, että kuulutaan ryhmään ja toimitaan Pohjoismaiden ministerineuvoston alaisuudessa.

Temaattinen merkitys

PMN:n työohjelman teemoilla on suuri merkitys rajakomiteoiden teemojen kannalta sekä rahoitukseen nähden että poliittisen suosion suhteen. Projektitukea myönnetään projekteille, joiden teema on sopusoinnussa PMN:n priorisointien kanssa, joten PMN vaikuttaa suoraan rajakomiteoiden työalueisiin. Poliittinen suosio ilmenee ennen kaikkea siten, että joihinkin aiheisiin liittyviä aiheita on helpompi jalkauttaa poliittisesti alueelle, jos PMN on ottanut aiheen mukaan poliittiseen toimintaohjelmaansa.

Kaikki komiteat eivät kuitenkaan ole yhtä mieltä siitä, että PMN:n priorisoimat teemat olisivat yhtä tärkeitä heidän alueellaan, joten joissakin komiteoissa PMN:n priorisoinnit² ja rajakomiteoiden omat päämäärät ja painopistealueet eivät ole yhteneviä. Eräs merkittävä ristiriita on siinä, että jotkut raja-alueilla olennaisina pidetyt teemat eivät saa huomiota

EK-R:n priorisoinneissa. Selvä esimerkki tästä ovat kulttuuriprojektit, jotka raja-alueen näkökulmasta ovat ratkaisevan tärkeitä alueen yleisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen kannalta, mutta koska kulttuurialue kuuluu EK-K:n eikä (rajakomiteoiden rahoituksesta vastaavan) EK-R:n alaisuuteen, koetaan tässä ristiriita PMN:n temaattisten priorisointien ja rajakomiteoiden toiveiden ja tarpeiden välillä. Rajakomiteat haluaisivat yleisellä tasolla parempaa vuoropuhelua temaattisista priorisoinneista EK-R:n kanssa.

PMN:n priorisointialueet eivät sinänsä välttämättä ole ristiriidassa sen kanssa, mitkä teemat sopivat raja-alue työskentelyyn, mutta rajakomiteoiden mielestä olisi toivottavaa, että otettaisiin enemmän huomioon paikallinen ja maakunnallinen konteksti ja se, olisiko syytä ryhtyä muihin, esim. kulttuuriin ja identiteettiin liittyviin toimenpiteisiin.

Interreg-yhteys

Kaikki 11 rajakomiteaa liittyvät hyvin eri tavoin Interreg-ohjelmiin: TRUST Hedmark-Dalarna-komitean perustaminen on lähtenyt Interreg-projektista, NORA ei osallistu itse, mutta osallistuu rahoitukseen, jos projekti sopii sen tavoitteisiin ja muut rajakomiteat osallistuvat itse aktiivisesti projekteihin. Koska Juutinrauman komitea on Interreg IV A Juutinrauman alueen –sihteeristön sekä Interreg IV A –Juutinrauma-osaohjelman isäntäorganisaatio, se ei itse voi osallistua aktiivisesti Interreg-projekteihin, mutta Juutinrauman komitean sihteeristön ja Interreg-sihteeristön läheinen yhteys tarkoittaa, että Interreg-ohjelmat kuitenkin epäsuorasti ovat osa jäsenorganisaatioiden raja-alueisiin liittyvää toimintaa, koska Juutinrauman komitean jäsenorganisaatiot voivat osallistua Interreg-projekteihin Juutinrauman komitean ulkopuolella.

Rajakomiteoille kokonaisuutena Interreg-ohjelma tarkoittaa ennen kaikkea, että niillä on mahdollisuus saada useammalle ja suuremmille projekteille rahoitusta teemaan kuuluvilla toiminta-alueillaan. Interreg-ohjelmat myötävaikuttavat siis siihen, että moni PMN aloite toteutuu nopeasti, ja monille rajakomiteoille Interreg-projekteihin osallistuminen on ollut viime vuosien tärkein projektitoiminta. Samalla vakiintunut pohjoismainen rajakomiteatyö on merkinnyt, että on ollut olemassa perusta, jolta Interreg-projekteja on voitu hakea ja toteuttaa: ”It makes a considerable difference

whether INTERREG support was accommodated into existing local cross-border cooperation structures or whether the launch of INTERREG actually triggered cross-border cooperation initiatives that had not been existing beforehand”³. Interreg-projektien menestyksen Pohjoismaissa voi siten sanoa perustuvan rajat ylittävän alueellisen yhteistyön perinteistä ja siitä saadusta kokemuksesta.

Interregin julkistuksen jälkeen alkoi uusien ja aikaisemmin jalansijaa saaneiden eurooppalaisilla raja-alueilla toimivien yhteistyöorganisaatioiden välinen kilpailu kiristyä. Yksi vakiintuneiden pohjoismaisten rajakomiteoiden tunnusmerkki on, että ne ovat antaneet paikallisten ja maakunnallisten viranomaisten edustajille näkyvän paikan tässä työssä. Pohjoismaissa Interreg A –ohjelmia pidetään yleisesti paikallisten toimijoiden toimintakenttänä.

Interreg-ohjelmat ovat tuoneet mukanaan uusia mahdollisia tapoja hoitaa raja-alueellista yhteistyötä ohjelmoina, valikoituina priorisoituina (yhteistyö-) alueina ja projekteina. Pohjoismaisilla rajakomiteoilla oli hyvät edellytykset käyttää Interregiä täydentävänä rahoituslähteenä. Aluksi jotkut PMN:n tukemat yhteistyöorganisaatiot, esim. Saaristoyhteistyö, Pohjoiskalotin neuvosto, Merenkurkun neuvosto ja Juutinrauman komitea, ottivat vastuun Interreg IIA ohjelman kehittämisestä (1996-1999) ja toteuttamisesta, ja Merenkurkun neuvostolla oli ratkaisevan tärkeä rooli

2 PMN:n Raja-aluestrategiassa 2009–2012 priorisoinnit ovat: elinkeinoelämän kilpailukykyyn parantaminen, rajaesteiden tunnistaminen ja poistaminen, kestävät ja ilmastoystävälliset ympäristö- ja energiaratkaisut sekä infrastruktuuri.

3 Perkman, M. (2003). Cross-border regions in Europe: significance and drivers of regional cross-border co-operation IN European Urban and Regional Studies, vol. 10, no. 2: 153-171, p. 156.

Interreg III -ohjelmassa.

Interreg merkitsee kuitenkin että raja-alueiden yhteistyöaloitteiden toteuttamiseen liittyy suurempi hallinnollinen taakka, ja tätä yhteistyötä säätelevät EU-direktiivit ovat vaikeuttaneet 1970-luvun lopusta 1990-luvun alkuun toteutettujen temaattisten rajat ylittävien yhteistyöhankkeiden kaltaisten hankkeiden toteuttamista.

1990-luvun keskivaiheilta alkaen kymmenen vuoden ajan paikallisilla viranomaisilla oli paljon vahvempi edustus pohjoismaisten Interreg A –ohjelmien johtoelimissä. Ohjelmakaudella 2007-2013

rajakomiteoilla on ollut näkymättömämpi rooli Interreg A –ohjelmien toteutusorganisaatiossa kuin aikaisemmin. Rajakomiteat ovat kuitenkin tärkeä kokemuspankki, ja ne voivat tukea Interreg-ohjelmia paikallisina infopisteinä (kuten Interreg IVA Botnia Atlantica –ohjelmassa), projektin vetäjänä tai projektikumppanina (kaikissa Interreg IVA –ohjelmissa). Yksittäiset pohjoismaiset raja-alueiden yhteistyöorganisaatiot ovat myös huomanneet laajentaa maantieteellistä vaikutusalueitaan siten, että ne vastaavat Interreg-ohjelmissa noudatettuja ohjelmarajoja. Täten Interreg on jatkossakin monen rajakomitean aktiviteettien katalysaattori.

Viitteet

Neubauer J.; Dubois A.; Hanell T.; et al (2007). Regional Development in the Nordic Countries 2007, Nordregio, Stockholm

Nordiska Ministerrådet (2009). Nordiskt regionalpolitiskt samarbetsprogram 2009-2012

Nordiska Ministerrådet. Grenseregional strategi 2009-2012

<http://www.norden.org/da/nordisk-ministerraad/ministerraad/nordisk-ministerraad-for-erhvervs-energi-og-regionalpolitik-mr-ner/strategi/grenseregional-strategi-2009-2012/>

Perkmann, M. (2003). Cross-border regions in Europe: significance and drivers of regional cross-border co-operation. European Urban and Regional Studies vol. 10 no. 2; 153-171.

NSIs - National statistical institutes:

Danmarks Statistik (Statistics Denmark) - <http://www.dst.dk/>

Hagstova Føroya (Statistics Faroe Islands) - <http://www.hagstova.fo/>

Hagstofa Íslands (Statistics Iceland) - <http://www.hagstofa.is/>

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik (Statistics Greenland) - <http://www.stat.gl/>

Statistiska centralbyrån (Statistics Sweden) - <http://www.scb.se/>

Statistisk sentralbyrå (Statistics Norway) - <http://www.ssb.no/>

Tilastokeskus (Statistics Finland) - <http://www.stat.fi/>

www.arko-regionen.org

www.bothnianarc.net

www.granskommitten.com

www.kvarken.org

www.mittnorden.net

www.nora.fo

www.nordkalottradet.nu

www.oresundskomiteen.dk

www.regiondalarna.se/Verksamhet/Vara-projekt/TRUST/

www.skargarden.com

www.tornedalen.org

www.trusthedmark-dalarna.com

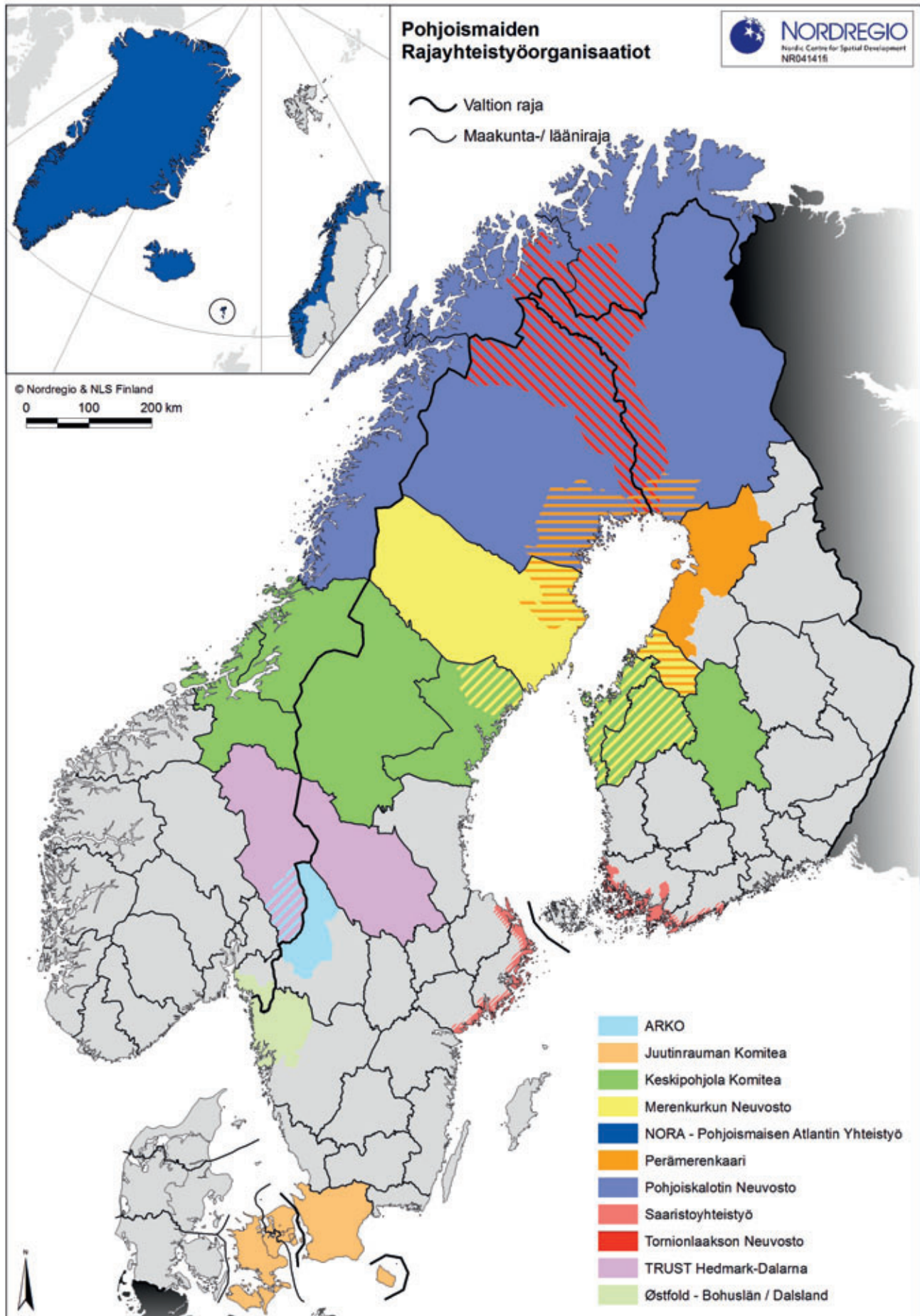

Liite 1:

Kartta, josta ilmenee 11 raja-alueen sijainnit

Kartta, josta ilmenee 11 raja-alueen sijainnit

Liite 2:

Rajakomiteoiden tiedot esittelevä koostetaulukko,
josta ilmenevät kunkin maantieteellinen laajuus,
jäsenorganisaatiot ja perustamisvuosi

Alue	Maat	Jäsenorganisaatiot	Pinta-ala (km²)	Väestö	Väestötiheys (as./km²)	Perustamisvuosi
ARKO www.arko-regionen.org	Norja	7 kuntaa Eidskog, Sør-Odal, Nord-Odal, Kongsvinger, Grue, Åsnes ja Våler	13 000	115 000	9	1967
	Ruotsi	4 kuntaa Arvika, Eda, Torsby ja Sunne				
Perämerenkaari http://bothnianarc.net	Ruotsi	7 kuntaa Haaparanta, Kalix, Luulaja, Boden, Älvsbyn, Piitime ja Skellefteå	50 000	700 000	14	1999
	Suomi	5 seutukuntaa Kemi-Tornio, Oulunkaari, Oulu, Raahen ja Ylivieska 1 maakuntaliitto Keskipohjanmaan liitto				
Merenkurkun neuvosto www.kvarken.org	Ruotsi	1 kunta Örnsköldsvik 1 lääni Västerbotten	93 000	750 000	8	1972
	Suomi	3 kuntaa Vaasa, Seinäjoki ja Kokkola 3 maakuntaliittoa Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa ja Keskipohjanmaa				

Keskipohjola-komitea www.mitthorden.net	Norja	2 maakuntaa Nord-Trøndelag ja Sør-Trøndelag 2 maakärjäkuntaa ja 2 kuntaliittoa Jämtland ja Västermorland 3 maakuntaliittoa Keski-Suomi, Etelä-Pohjanmaa ja Pohjanmaa 1 aluejärjestö Svenska Österbottens förbund för kultur och utbildning	150 000	1 400 000	9	1977
	Ruotsi					
	Suomi					
NORA www.nora.fo	Grönlanti	Grönlannin itsehallinto	2 480 000	2 500 000	1	1996
	Islanti	Islannin hallitus				
	Färssaaret	Färssaarten aluehallitus				
Pohjoiskalotin neuvosto www.nordkalottradet.nu	Norja	9 maakuntaa Rogaland, Hordaland, Sogn och Fjordane, Möre och Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Nordland, Troms, ja Finnmark				
	Ruotsi	3 maakuntaa Finnmark, Troms ja Nordland Kommunernas centralförbund 1 lääninhallitus ja 1 maakärjäkunta Norrbotnen Norrbotnenin kuntaliitto Norrbotnenin kauppakamari	305 000	900 000	3	1967
	Suomi	1 maakuntaliitto ja 1 ELY-keskus Lappi Lapin kauppakamari 1 kuntien edustaja				

Saaristoyhteistyö www.skargarden.com	Ruotsi Suomi	3 lääniä Tukholman, Södermanlandin ja Uppsalan läänit 3 maakäräjäkuntaa Tukholman, Södermanlandin ja Uppsalan maakäräjäkunnat 2 maakuntaliittoa Varsinais-Suomen ja Uudenmaan liitot	-	65 000	-	1978
Tornionlaakson neuvosto www.tornedalen.org	Norja Ruotsi Suomi	4 kuntaa Storjörd, Nordreisa, Kåfjord ja Kautokeino 4 kuntaa Haaparanta, Övertorneå, Pajala ja Kiruna 6 kuntaa Enontekiö, Muonio, Kolari, Pello, Ylitornio ja Tornio	63 000	95 000	1,5	1987
TRUST Hedmark-Dalarna www.trusthedmark-dalarna.com	Norja Ruotsi	1 maakunta ja 1 maaherra Hedmark 1 lääni ja 1 maakuntaliitto Taalainmaa	56 000	465 000	8	2008
Juutinrauman komitea www.oresundskomiteen.dk	Tanska Ruotsi	2 hallintoaluetta Pääkaupunki ja Sjellanti 3 kuntaa Kööpenhamina, Frederiksberg ja Bornholm 2 kommunkontaktråd (KKR) Pääkaupunki ja Sjellanti 1 maakuntaliitto Skåne 4 kuntaa Malmö, Lund, Landskrona ja Helsingborg	20 000	3 700 000	185	1993

Østfold-Bohuslän/ Dalsland - rajakomitea www.granskommitten.com	Norja	8 kuntaa Halden, Aremark, Fredrikstad, Sarpsborg, Hvaler, Rygge, Råde ja Moss 1 maakunta Østfold	9 500	468 000	49	1980
	Ruotsi	14 kuntaa Strömstad, Tanum, Munkedal, Sotenäs, Lysekil, Orust, Uddevalla, Dals-Ed, Bengtsfors, Åmål, Mellerud, Färgelanda, Vänersborg ja Trollhättan 1 maakuntaliitto Länsi-Götanmaa				

Liite 3:

Kutakin rajakomiteaa esittelevä tietolehti,
jossa selostetaan visio, organisaatorakenteet,
prioriteettialueet, rahoitus*- sekä projekti*- ja muu
toiminta

* Vuoden 2009 liikevaihtoa ja hankkeiden määrää on käytetty esimerkkinä kuvaamaan rajayhteistyöorganisaatioiden toiminnan laajuutta. Luvut eivät välttämättä ole vertailukelpoisia muiden vuosien kanssa.

ARKO

Visio

ARKO toiminnan päämääränä on kehittää aluetta luomalla kohtaushaaroja ylijärjestöjen, vahvistamalla uudisrakentamista ja nostamalla alueen työllisyyttä.

Jäsenet

Norja Sør-Odal, Nord-Odal, Kongsvingerin, Gruen, Åsnesin, Vålerin ja Eidskogin kunnat

Ruotsi Sunnen, Torsbyn, Edan ja Arvikan kunnat

Raja-alue

ARKO alueen 11 kuntaa kattavat yhteensä noin 13.000 km² ja alueella asuu arviolta 115.000 asukasta.

Organisaatorakenne

ARKO perustettiin vuonna 1967 ja sitä johti vuoteen 2009 saakka ohjausryhmä koostuen viestintäpäälliköistä ja puheenjohtajista 11 jäsenkunnasta. Nämä 22 jäsentä kokoontuivat vähintään 2 kertaa vuodessa. Tämän lisäksi oli työryhmä, jossa toimi 3 poliitikkoa ja 2 virkamiestä – 3 norjalaista ja 2 ruotsalaista.

Vuodesta 2010 lähtien ARKO:n työtä on johdettu puheenjohtajan ja ohjausryhmän kautta. Ohjausryhmän koko pieneni 22 jäsenestä 4 jäseneseen – 2 poliitikkoon ja 2 virkamieheen. Aiempi työryhmä lakkautettiin.

Kaksi kertaa vuodessa pidetään jäsenkokous, jossa päätetään säännöistä, budjetista, toimintaohjelmasta, vuosikatsauksesta ja muusta vastaavasta. Näissä kokouksissa jäsenkuntia edustavat kunnallisneuvos ja kunnanjohtaja, yhteensä 22 jäsentä.

ARKO:n sihteeristö toimii infopisteessä Morokulienissa, keskellä valtakunnan rajaa.

Rahoitus

ARKO:n toiminta rahoitetaan osittain Pohjoismaisen ministerineuvoston tuella ja osittain jäsenkuntien maksamien jäsenmaksujen kautta. Vuonna 2009 ARKO:n liikevaihto oli reilu 1,4 miljoonaa Ruotsin kruunua, josta Pohjoismaiden ministerineuvoston tuki käsitti 61 %, jäsenmaksut 26 % ja muut tuet 13 %.

Painopistealueet

Viimeisimmässä ARKO:n toimintaohjelmassa on keskitytty kolmeen seuraavaan osa-alueeseen: elinkeinoelämään – kasvuun – innovaatioihin; - kestävään kehitykseen – infrastruktuuriin, sekä kulttuuriin – kieleen – identiteettiin.

Projektien lukumäärä 2009

3 projektia vuonna 2009

Projektitoiminnan kuvaus

ARKO-alueen projektitoiminnan kautta rahoitetaan tavoitteita, joita toimintaohjelmaan on asetettu. Ennen kaikkea ARKO:n kautta vaikutetaan yhteistyöprojekteihin ja –aktiviteetteihin eri alueiden sisällä, mutta joissakin tapauksissa voidaan myös käynnistää omia projekteja/aktiviteetteja. Aktiivisen ja jatkuvuuteen tähtäävän viestintätöön kautta ja yhteistyökumppaneiden kanssa verkostoitumisen kautta, kunnalliset organisaatiot, järjestöt/organisaatiot, verkostot ja yritykset kansallisissa ja EU:n projektimahdollisuuksissa auttavat ARKO:n toimintaa kehittymään painopistealueissa elinkeinoelämän, infrastruktuurin ja kulttuurin suhteen. Tässä yhteydessä voidaan mainita Rajapalvelu, Elinkeinoelämän messu puu, suomalaismetsien johto, kulttuuriseminaarit, Morokulienin 50 -vuotisjuhlat ja ilmastoaiheinen elokuvafestivaali.

Operatiivinen toiminta

Jäsenkuntien tiedonvaihto tapahtuu kokousten kautta sekä sähköpostin ja kirjeiden välityksellä. ARKO on verkostoja rakentava organisaatio, jossa asioista tiedotetaan internetin ja ylimääräisten kokousten sekä uutiskirjeiden kautta. Tiedotteita ja muita painotuotteita julkaistaan eri tilaisuuksien yhteydessä yleiseen levitykseen.

Perämerenkaari

Visio

Perämerenkaaren alueesta kehitetään Pohjois-Euroopan toimivin ja integroitunein raja-alue sekä Euroopan unionin pohjoisin teollisuus-, tutkimus- ja osaamiskeskittymä.

Jäsenet

Ruotsi Haaparannan, Kalixin, Luulajan, Bodenin, Älvsbyn, Piteån sekä Skellefteån kunnat

Suomi Kemi-Tornion, Oulunkaaren, Oulun, Raahen ja Ylivieskan seutukunnat sekä Keski-Pohjanmaan liitto

Raja-alue

Perämerenkaari on rannikkovyöhyke, joka sijaitsee Pohjanlahden pohjoisimmassa osassa Itämeren. Alue käsittää noin 50 000 km² ja siellä elää noin 700 000 asukasta.

Organisaatorakenne

Botnian Arc on talousyhdistys, joka on rekisteröity Ruotsissa ja yhdistyksen pesäpaikka on Haaparannassa. Yhdistys perustettiin vuonna 2002. Alueen sisäinen yhteistyö käynnistyi jo vuonna 1998, jolloin kolme projektia yhdistettiin saman sateenvarjon alle Perämerenkaari projektissa.

Vuosikokous on korkein päättävä elin ja kokoontuu kerran vuodessa. Kaikilla jäsenillä on edustaja vuosikokouksessa. Vuosikokous valitsee 13 henkisen hallituksen, joille jokaiselle valitaan varaedustaja. Puheenjohtaja ja hallitus valitaan kaksivuotiskaudeksi kerrallaan. Puheenjohtajuus vaihtuu joka toimikausi Ruotsin ja Suomen välillä. Hallitus on valinnut työvaliokunnan, joka koostuu viidestä perusjäsenestä, viidestä varajäsenestä ja kahdesta väliaikaisesta jäsenestä.

Botnian Arc:n pääkonttori sijaitsee Haaparannassa ja työhuoneet Oulussa ja Luulajassa. Yhdistyksellä on toimitusjohtaja ja yksi palkattu henkilö, joka työskentelee kansliassa.

Rahoitus

Botnian Arc:n toiminta rahoitetaan jäsenmaksuilla, Pohjoismaiden ministerineuvoston tuella ja mahdollisesti muiden rahoittajien avulla. Vuonna 2009 liikevaihto oli noin 2 577 000 Ruotsin kruunua. Tulot jaettiin seuraavasti: jäsenmaksut 55 %, Pohjoismaiden ministerineuvoston tuki 45 %.

Painopistealueet

Yhdistys noudattaa kolmivuotista toimintasuunnitelmaa. Priorisoituja aihealueita vuodelle 2009-2011 ovat: Alueellisen yhteistyön ja toimijoiden aktivoimisen lisääminen, kiinnostusasteen seuranta, yritysten ja organisaatioiden yhteistyön aktivointi, projektien lisääminen Perämerenkaaren alueella, sekä markkinointi ja tiedotustoiminta Perämerenkaaresta.

Projektien lukumäärä 2009

Botnian Arc ei ole johtanut yhtään projektia vuonna 2009, mutta yhdistys on vaikuttanut neljässä meneillään olevassa EU-projektissa. Yhdistys on ollut mukana useissa ryhmissä, jotka ovat työskennelleet rakentaakseen ja kehittääkseen verkostoja ja/tai suunnitelleet uusia projekteja alueelle. Botnian Arc on ollut mukana myös Tornionlaakson neuvostossa kolmessa eri toiminnassa.

Projektitoiminnan kuvaus

Botnian Arc osallistuu myös meneillään olevien projektien täytäntöönpanoon ja on vauhdittamassa aloitteita uusista projekteista kokoa Perämerenkaaren alueella. Seminaarit ja kokoontumiset järjestetään eri toimijoiden ja sektoreiden välillä, jotta perehdytään yhteisiin Interreg -projekteihin. Botnian Arc voi hakea rahoitusta omiin projekteihinsa mm. Interreg IV A Pohjoinen ohjelmasta, mutta yhdistyksen roolina on ensisijaisesti toimia aloitteen tekijänä, neuvonantajana ja yhteishakijana kun muut toimijat hakevat rahoitusta yli rajojen toimiviin projekteihin.

Operatiivinen toiminta

Botnian Arc vauhdittaa ja aktivoi eri toimijoita konkreettiseen yli rajojen kattavaan yhteistyöhön verkostoitumista ja projektitoimintaa lisäämällä. Yli rajojen tapahtuvan yhteistyön esteitä yritetään vähentää siten, että useat toimijat tekevät aktiivisesti yhteistyötä yli rajojen. Botnian Arc pitää jatkuvaa yhteyttä toimijoihin, virkamiehiin ja päätöksiä tekeviin sekä kansallisella, pohjoismaisella että eurooppalaisella tasolla sekä Itämeren alueen sisällä.

Merenkurkun neuvosto

Visio

Merenkurkun neuvoston tarkoitus on edesauttaa Merenkurkun alueen kehittämistä toiminnalliseksi, kilpailukyiseksi ja hyvin yhteneväksi raja-alueeksi Itämeren alueen pohjoisosassa. Tarkoituksena on päästä tähän päämäärään hyvien sisäisten ja ulkoisten liikenneyhteyksien ja viestinnällisten verkostojen kautta ja aktiivisella roolilla pohjoismaisessa ja eurooppalaisessa yhteistyössä.

Jäsenet

Ruotsi Västerbottenin lääni ja Örnköldsvikin kunta

Suomi Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntaliitot sekä Kokkolan, Seinäjoen, Vaasan ja Pietarsaaren kunnat

Muut 21 jäsentä (kuntia, kouluja, organisaatioita, yhdistyksiä jne.)

Raja-alue

Merenkurkun alueella on 750 000 asukasta. Pinta-ala on 550 km x 250 km ja se jakaantuu 80 km pitkään merirajaan, joka kokonaismatkana lauttayhteytenä kestää 4,5 tuntia. Suomen puoleisesta Merenkurkun alueesta noin 22 % puhuu ruotsia äidinkielenään.

Organisaatorakenne

Merenkurkun neuvosto on aatteellinen yhdistys ja se on rekisteröity Suomessa. Merenkurkun neuvosto perustettiin vuonna 1972. Toimintaa johtaa hallitus, joka koostuu 12 jäsenestä. Jokaisella jäsenellä on oma henkilökohtainen varajäsen. Hallitus kokoontuu 4-5 kertaa vuodessa. Vuosikokous järjestetään kerran vuodessa. Vuosikokoukseen kutsutaan pääjäsenten edustajia, yhteensä 26 henkilöä, joilla on äänioikeus. Muilla jäsenillä on läsnäolo ja lausunto-oikeus. Projektitoimintaa johdetaan erillisistä ohjausryhmistä.

Merenkurkun neuvoston pääkanslia sijaitsee Vaasassa ja neuvostolla on lisäksi työhuone Uumajassa. Merenkurkun neuvostossa on kaksi vakituisesti palkattua henkilöä; toimitusjohtaja ja sihteeri. Vuonna 2009 Merenkurkun neuvostossa oli 8 koko- tai osa-aikaista projektityöntekijää sekä 8-10 konsulttia kytkettyinä eri projekteihin.

Rahoitus

Merenkurkun neuvoston toiminta rahoitetaan jäsenmaksuin, Pohjoismaiden ministerineuvoston tuella ja projektiavustuksin. Vuonna 2009 Merenkurkun neuvoston liikevaihto oli yhteensä noin 1 miljoona euroa. Vuoden 2009 tulot jakaantuivat seuraavasti: jäsenmaksut 22%, Pohjoismaiden ministerineuvosto 27% ja projektituki 51 %. Pohjoismaiden ministerineuvoston yhteisrahoituksella rahoitettiin vuonna 2009 yhteensä neljä omaa projektia ja viisi projektia, joissa projektiomistus oli ulkopuolisella.

Painopistealueet

Merenkurkun neuvosto noudattaa kolmevuotista toimintaohjelmaa. Painopistealueita vuosille 2010-2012 ovat; liikenne/infrastruktuuri, elinkeinoelämä, ympäristö- ja energia kysymykset sekä raja-aitojen purkaminen rajanvälisessä yhteistyössä.

Projektien lukumäärä 2009

Merenkurkun neuvostolla on omassa ohjauksessa kaksi suurta EU-rahoitettua projektia ja yksi pienempi. Merenkurkun neuvosto yhteisrahoittaa ja osallistuu lisäksi aktiivisesti 7 muun suuren raja-alue projektiin, jotka ovat pääasiassa EU-rahoitteisia. Projektit koostuvat kymmenistä pienemmistä kokonaisuuksista/toiminnoista.

Projektitoiminnan kuvaus

Projektitoiminnan avulla saavutetaan ja rahoitetaan tavoitteet, joita Merenkurkun neuvosto on asettanut ja jotka seuraavat Pohjoismaiden ministerineuvoston prioriteetteja. Omien EU-projektiensa kautta on Merenkurkun neuvosto selkeyttänyt rooliaan ja vastuutaan rajat ylittävien kysymysten parissa. Merenkurkun neuvosto toimii lisäksi aktiivisesti aloittaakseen uusia projekteja, löytääkseen yhteistyökumppaneita, kutsuakseen kokouksia, järjestääkseen tiedostustilaisuuksia ja yhteisrahoittaakseen projekteja. Infrastruktuuria pidetään korkeimmin priorisoituna toiminta-alueena Merenkurkun neuvostossa, sillä toimiva liikenne on edellytys rajat ylittävään yhteistyöhön Suomen ja Ruotsin välillä.

Operatiivinen toiminta

Juoksevien asioiden ja projektitoiminnan lisäksi Merenkurkun neuvosto toimii aktiivisesti rakentaakseen ja valvoakseen eri rajat ylittäviä verkostoja/kohtaamispaikkoja, tiedotusta, tarveseurantaa ja kokemusten vaihtoa. Merenkurkun neuvosto ylläpitää myös vuokrauspalvelua simultaanitulkkauksen parissa sekä pieniin että suuriin konferensseihin Suomessa tai Ruotsissa.

Keskipohjola-komitea

Visio

Keskipohjola-komitea tekee yhteistyötä kestävästä kehityksestä ja kasvun edistämiseksi Keskipohjolassa. perustuen historialliseen ja kulttuuriseen yhteenkuuluvuuteen ja alueelliseen kehittämishaluun.

Jäsenet

<i>Norja</i>	Nord-Trøndelag ja Sør-Trøndelagin maakunnat
<i>Ruotsi</i>	Jämtlandin ja Västernorrlandin maakärjäkunnat ja Kuntaliitto
<i>Suomi</i>	Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Suomen maakuntaliitot sekä Ruotsalaisen Pohjanmaan koulutuksen ja kulttuurin liitto
<i>Muut</i>	Jämtlandin ja Västernorrlandin lääninhallitukset sekä Satakunnan liitto

Raja-alue

Keskipohjola-alueella on noin 1.400.000 asukasta ja se kattaa Keskipohjolan alueen Norjan rannikolta, Keski-Ruotsin kautta, yli Pohjanmeren Keski-Suomeen asti.

Organisaatorakenne

Keskipohjola-komitea on aatteellinen yhdistys, joka on rekisteröity Ruotsissa. Keskipohjola-komitea perustettiin muodolliseksi pohjoismaiseksi rajakomiteaksi vuonna 1978, mutta yhteistyöllä on tätäkin pidemmät perinteet. Työtä johtaa seitsenjäseninen johtoryhmä, jossa on jäseniä jokaiselta jäsenalueelta. Johtoryhmä kokoontuu 3-4 kertaa vuodessa. Keskipohjola-komitea, joka on korkein päättävä elin, kokoontuu joka kevät ja syys.

Keskipohjola-komitean kanslia sijaitsee Härnösandissa, Västernorrlandissa. Komitean toimisto on Jyväskylässä, Keski-Suomessa. Vuonna 2009 oli Keskipohjola-komiteassa kolme palkattua henkilöä: kansliapäällikkö, komiteasihteeri sekä ekonomi. Kanslialla on tukenaan resurssiryhmä, jossa on virkamiesedustajia kaikista jäsenalueista. Lisäksi on joitakin temaattisia työryhmiä, projektiryhmiä sekä verkostoja.

Rahoitus

Keskipohjola-komitean toiminta rahoitetaan jäsenmaksuilla sekä kumppaneiden ja Pohjoismaiden ministerineuvoston tuella. Kokonaisliikevaihto vuonna 2009 oli reilut 2 700 000 Ruotsin kruunua. Vuonna 2009 tuloista 44 % koostui jäsenmaksuista ja 56 % Pohjoismaiden ministerineuvoston tuista. Pohjoismaiden ministerineuvoston muuttuneet maksukäytännöt aiheuttavat sen, että tällainen jaottelu ei ole ajan kuluessa totuudenmukainen. Keskipohjola-komitea oli mukana vuoden 2009 aikana projektissa, jossa kokonaiskäsitys oli 47 000 000 Ruotsin kruunua, josta suurin osa maksettiin EG:n rakennerahastoista.

Painopistealueet

Keskipohjola-komitea työskentelee kolmivuotisen strategian ohjeistuksella, *Keskipohjolan yhteistyö – strateginen suuntaus vuosille 2009-2011*. Yhteistyössä painotetaan yhteistyötä yli rajojen vahvistamaan innovatiivista ja yritysmyönteistä ilmapäiriä, parantamaan itä-länsi suuntaisia yhteyksiä, tukemaan kulttuuria ja elämyksellisyyttä ja pohjoismaista yhteisyyttä sekä kehittämään ympäristötekniikkaa ja uudistuvaa energiaa.

Projektien lukumäärä 2009

Keskipohjola-komitea osallistuu aktiivisesti yhteentoista projektiin, jotka rahoitetaan pääasiassa EG:n rakennerahastojen kautta (Ruotsi-Norja-ohjelma, Botnia-Atlantica-ohjelma ja Itämeri-ohjelma sekä tavoite2). Vähemmän rajat ylittäviä projekteja ja esitutkimuksia suoritetaan siellä, missä on vain paikallista ja alueellista rahoitusta käytettävissä.

Projektitoiminnan kuvaus

Keskipohjola-komitea osallistuu yhteisrahoituksen kautta eri projekteihin, esitutkimuksiin ja lyhytaikaisiin aktiviteetteihin komitean ja Pohjoismaiden ministerineuvoston prioriteetteja noudattaen. Keskipohjola-komitea tekee myös aloitteita ja huolehtii, että projekteista välittyy selkeä keskipohjolainen profiili.

Keskipohjola-komitea voi ainoastaan ohjata niitä projekteja, joissa ei ole ketään toista selkeästi määriteltyä projektioimistajaa. Keskipohjola-komitean varsinaista toimintaa ei saa rahoittaa projektiavustuksilla.

Operatiivinen toiminta

Keskipohjola-komitea valvoo ja osallistuu poliittisiin prosesseihin tuomalla esiin dokumentteja ja esityspapereita kansallisille viranomaisille ja EU:n instituuteille sekä on yhteydessä aktiivisesti Euroopan komission työryhmiin tai vastaaviin työryhmiin kansallisella, pohjoismaisella ja kansainvälisellä tasolla.

Keskipohjola-komitea työskentelee vahvistaakseen olemassa olevia verkostoja keskipohjolaisen yhteistyöalueen sisällä sekä rakentamalla uusia verkostoja, kun tarvetta esiintyy.

Visio

NORA vahvistaa Pohjois-Atlantin alueen yhteistyötä luoden siten vahvan pohjoismaisen alueen, jolle on tunnusomaista vahva ja kestävä taloudellinen kehitys sekä 4 jäsenmaassa että yhä laajemmin läntisillä lähialueilla.

Jäsenet

Grönlanti Grönlannin itsehallinto

Islanti Islannin hallitus

Färsaaret Färsaarten aluehallitus

Norja Rogalandin, Hordalandin, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Nordlandin, Tromsin ja Finnmarkin maakunnat

Raja-alue

NORA-alueeseen kuuluvat Grönlanti, Islanti, Färsaaret ja Norjan rannikkomaakunnat. Maa- ja vesialue on laajuudeltaan Manner-Eurooppaa suurempi. Alueella asuu noin 2,5 miljoonaa ihmistä.

Organisaatorakenne

NORA on Pohjoismaiden ministerineuvoston alainen yhteistyöelin, jonka toimipaikka sijaitsee Färsaarilla. Se perustettiin vuonna 1996.

NORA:n komitea koostuu 12 jäsenestä, joista kukin jäsenmaa nimittää enintään 3. Jäsenten toimikausi on 4 vuotta. Kullakin maalla on komiteassa yksi ääni, ja komitea on päätösvaltainen, kun vähintään yksi jäsen kustakin maasta on läsnä. Komitea kokoontuu kerran vuodessa.

Komitea valitsee keskuudestaan yhteistyötoimikunnan; heidän toimikautensa on yksi vuosi, ja toimikunta kokoontuu 3–4 kertaa vuodessa.

NORAn pääsihteeristö sijaitsee Tórshavnissa Färsaarilla, ja sillä on 3 työntekijää. Muissa maissa sihteeristöjen toimintaa hoitaa yhteensä neljä yhteyshenkilöä Islannissa, Grönlannissa, Länsi-Norjassa ja Pohjois-Norjassa.

Rahoitus

NORAn rahoittaa Pohjoismaiden ministerineuvosto sekä yhteistyöhön osallistuvat Färsaaret, Grönlanti, Islanti ja Norjan rannikkoalueet. Sen lisäksi NORA saa vaihtuvaa avustusta Vestnordenfonden -rahaston mahdollisesta ylijäämästä – vuonna 2009 NORA sai 125 000 DKK. Vuonna 2009 Pohjoismaiden ministerineuvoston osuus kokonaisrahoituksesta oli 76 %, jäsenmaksujen 18 % ja muiden tukien 6 %. Kokonaisliikevaihto oli n. 9,5 milj. DKK.

Painopistealueet

NORAn toiminnan puitteet on määritelty Strategiaohjelmassa 2005–2010, ja ohjelman perusteella laaditaan vuosittain konkreettisempi toimintasuunnitelma. Toiminnan päätavoite on kestävä taloudellisen, yhteiskunnallisen ja ympäristöasioiden kehityksen tukeminen. Toimintaa harjoitetaan seuraavilla toimialoilla: Merelliset voimavarat, kuljetukset, turismi, tieto- ja viestintätekniikka sekä muu alueellinen yhteistyö. Tukea myönnetään paikallisille ja alueellisille aloitteille, jotka voivat vahvistaa alueellista yhteistyötä tai johtaa uusien merkittävien yhteistyöalueiden muodostumiseen siitäkin huolimatta, että ne eivät liity valittuihin toimialoihin.

Projektien lukumäärä 2009

Vuonna 2009 NORA käynnisti ja edisti 12 strategista aloitetta ja osallistui 27 ulkoisen projektin rahoittamiseen.

Projektitoiminnan kuvaus

Mainituilla toimialoilla toteutettavien alueellisten projektien tukeminen on olennainen osa NORAn toimintaa. NORA voi tukea yhteistyöprojekteja, joihin osallistuu toimijoita vähintään kahdesta yhteensä neljästä NORA-maasta.

Vuonna 2009 NORA on käynnistänyt joukon strategisia aloitteita, joiden tehtävänä on esitellä NORAA strategis-poliittisena organisaationa, joka osallistuu keskusteluun olennaisista alueellisista ongelmista. Toimenpiteiden myötä keskitytään tarkemmin NORA-maiden demografisiin haasteisiin ja ilmastomuutoksen seurauksiin, alueen OECD-analyysiin sekä Pohjoismaiden läntisten naapureiden kanssa tehtävän yhteistyön lisäämiseen.

Operatiivinen toiminta

NORA pyrkii jatkuvasti luomaan ja ylläpitämään poliittisia ja ammatillisia foorumeita, joissa voidaan keskustella pohjoisen Atlantti-alueen ongelmista ja kehittää yhteisiä strategioita. Pääsihteeristö ja neljä aluesihteeristöä huolehtivat päivittäisestä hallinnosta ja käynnissä olevien projektien valvonnasta. Myös välitystehtävät ovat olennainen osa päivittäistä toimintaa. NORA lähettää kuukausittain 'Nyhedsbrevet Nordatlanten' -uutiskirjeen, laatii toimintakertomuksia ja panostaa vahvasti verkkosivustoonsa.

Pohjoiskalotin neuvosto

Visio

Pohjoiskalotin neuvoston päämääränä on tukea taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristön kannalta tasapainoista kehitystä Pohjoiskalotin alueella ja avustaa vahvan eurooppalaisen yhteistyöalueen saavuttamisessa Pohjois-Euroopassa eheän identiteetin ja vahvan toiminnallisuuden myötä.

Jäsenet

<i>Norja</i>	Finnmarkin, Tromsin, ja Nordlandin maakunnat sekä Kuntien keskusliitto Pohjois-Norja
<i>Ruotsi</i>	Norrbotten lääninhallitus ja - maakuntakäräjät, kuntaliitto Norrbottenissa, sekä Norrbottenin kauppakamari
<i>Suomi</i>	Lapin liitto, Lapin ELY-keskus, Lapin kauppakamari, sekä 1 Lapin kuntien edustaja
<i>Muut</i>	Maakuntaedustaja Nordlandista, Tromsista ja Finnmarkista, Lapin ELY-keskus on myös mukana Pohjoiskalotin ympäristöneuvostossa

Raja-alue

Pohjoiskalotti käsittää alueena pohjoisimmat osat Norjaa, Ruotsia ja Suomea. Alue sijaitsee suurelta osin Napapiirin pohjoispuolella. Pohjoiskalotin kokonaispinta-ala on 305.000 km² ja asukasmäärä 900.000 henkilöä. Pohjoiskalotti on myös saamelaiden eli pohjoisen alkuperäiskansan kotialue. Alueen erityispiirteinä on kaunis luonto yhdistettynä runsaisiin luonnonvaroihin. Alue on harvaan asuttu ja vaikeasti saavutettavissa. Alueen asukkailla on verrattain korkea koulutus- ja osaamisaste.

Organisaatorakenne

Pohjoiskalotin neuvosto perustettiin vuonna 1967. Neuvostoon kuuluu 12 alueellisten viranomaisten edustajaa ja organisaatioita, jotka ovat vastuussa alueellisesta kehityksestä. Pohjoiskalotin neuvosto kokoontuu 2-3 kertaa vuodessa.

Pohjoiskalotin valmisteluryhmässä on 5 jäsentä, yksi virkamies jokaiselta alueelta. Valmisteluryhmä vastaa juoksevasta toiminnasta ja sillä on kokouksia 6-8 kertaa vuodessa. Pohjoiskalotin neuvosto voi tarvittaessa asettaa työryhmiä ajallisesti rajattuun tehtävään. Ympäristö- ja luonnonsuojeluyhteistyöhön on perustettu verkostoryhmä: Pohjoiskalotin ympäristöneuvosto.

Pohjoiskalotin neuvosto toimii aina jonkin järjestäjäorganisaation alaisena, joka toimii perusjäsenenä neuvostossa. Neuvostolla ei ole itsenäistä juridista statusta. Pohjoiskalotin sihteeristö on vuodesta 2003 sijainnut Lapin liiton tiloissa Rovaniemellä ja sihteeristössä on yksi kokoaikainen työntekijä.

Rahoitus

Pohjoiskalotin toiminta rahoitetaan suurelta osin Pohjoismaiden ministerineuvoston tuella. Vuonna 2009 käsitti ministerineuvoston tuli lähemmäs 90 % Pohjoiskalotin tuloista. Vuosittainen liikevaihto on noin 490 000 euroa.

Sihteeristön juoksevat menot maksetaan puoliksi puheenjohtaja-alueen panostuksella. Hallintokuluihin on suunnattu vain 13,5 % PMN:n tuista ja muu, noin 400 000 euro jaetaan ulkopuolisille toimijoille projektitukena. Vuonna 2009 projektiliikevaihto Pohjoiskalotissa oli pohjoismaisen tuen turvin 4,73 miljoonaa euroa.

Painopistealueet

Pohjoiskalotin toiminta edellyttää kauaskantoisia suuntauksia, jotka asetetaan neuvoston omassa 3-vuotisessa toimintasuunnitelmassa ja prioriteetteja, jotka tapahtuvat keskitetyllä pohjoismaalaisella tasolla mm. Pohjoismaiden ministerineuvoston strategiaohjelma ja vuosittaiset puheenjohtajuusohjelmat.

Pohjoiskalotin neuvosto on vuonna 2009 keskittynyt 7 toiminta-alueeseen: alueelliseen kilpailukykyyn (mm. elinkeino- ja innovaatiokehitys, T&K ja yrittäjyys), rajaesteisiin, kestävään ympäristö- ja energiaratkaisuihin, infrastruktuuriin ja viestintään, kokemusten vaihtoon ja identiteetin vahvistamiseen, yhteiseen ympäristö- ja luonnonvarahallintoon sekä tiedotustyöhön.

Projektien lukumäärä 2009

Vuonna 2009 Pohjoiskalotin neuvosto järjesti oman rajaesteitä käsittelevän projektin. Lisäksi Pohjoiskalotti yhteisrahoitti 9 Interreg-projektia, jotka pantiin vireille vuonna 2008 ja 10 muuta monivuotista projektia. Vuonna 2009 Pohjoiskalotin neuvosto päätti myöntää avustusta lisäksi 10 monivuotiselle projektille sekä 12 projektille Interreg-järjestelmän ulkopuolelta. Kokonaismäärä projekteja, joita neuvosto yhteisrahoittaa ja jonka toimintaan osallistuu, on noin 40.

Projektitoiminnan kuvaus

Pohjoiskalotin neuvoston projektirahoitus on tärkeä instrumentti ja se tekee neuvostosta vahvemman aloitteen tekijän uusissa yhteistyöprosesseissa. Projekti pantiin täytäntöön pääasiassa ulkopuolisten projektin omistajien toimesta. Sitä vastoin kokemukset ja osaaminen levisi pohjoismaiseen yli rajat ylittävään yhteistyöhön ja laajemmalle toimijajoukolle, mikä vahvistaa alueen integroitumista.

Pohjoiskalotin neuvosto myöntää pohjoismaista avustusta sellaisille projekteille, jotka sopivat neuvoston asettamiin prioriteetteihin. Neuvosto ei tosin koskaan ole ainoa projektirahoittaja, vaan olettaa että projektitoimijat laittavat myös omaa rahaa yhteistyöhön ja että muilla rahoittajilla on mahdollisesti kiinnostusta tukea sitä. Pohjoiskalotin myöntämä avustus kattaa enintään 50 % projektin budjetoiduista kustannuksista.

Pohjoismainen avustus on tärkeä Interreg-projektien yhteisrahoituksessa, joissa voi olla vaikea löytää muita kansallisia rahoituslähteitä. Interreg-projektien täytyy myös täyttää Pohjoiskalotin neuvoston prioriteetit, jotta se voidaan lukea tuensaajaksi. Yhteisrahoitus on interreg-projekteissa 5 ja 18 prosentin välillä projektin kokonaiskustannuksista.

Operatiivinen toiminta

Pohjoiskalotin neuvosto luo verkostoja ja strategisia liittoja yli valtioiden rajojen Pohjoiskalotin alueella, jotta se voisi parhaiten edistää kestävästä elinkeino- ja yhteiskunnallista kehitystä. Neuvosto työskentelee seuraava alueellisia tarpeita erityisesti asioissa, jotka koskevat kaikkia kolmea maata, kuten alueen tulevaisuuden roolia EU:n yhtenäisyyspolitiikassa. Pohjoiskalotin tiedotustoiminta kattaa osittain pohjoismaista tiedotusta alueesta ja osittain alueellisten uutisten levittämistä omalta alueelta erinäisin tiedotuskirjein, joita ilmestyy 4-6 kertaa vuodessa.

Saaristoyhteistyö

Visio

Saaristoyhteistyö tuo yhteen saaristoalueen ja työskentelee sen erityispiirteiden kehittämiseksi ja säilyttämiseksi kestäväällä tavalla sekä saaristossa pysyvästi asuvien näkökulmasta että siellä vierailevien kannalta.

Jäsenet

Suomi Varsinais-Suomen liitto sekä Uudenmaan liitto

Ruotsi Tukholma, Södermanlandin ja Uppsalan läänit ja maakäräjäkunnat

30. kesäkuuta 2010 asti Ahvenanmaan maaseutuhallitus oli osa Saaristoyhteistyötä.

Raja-alue

Saaristoyhteistyö käsittää saaristoalueet ruotsalaisista ja suomalaisista mukanaolevista lääneistä, joissa asuu noin 65 000 henkilöä.

Organisaatorakenne

Saaristoyhteistyö käynnistettiin vuonna 1978 ja se on korkein päättävä elin saaristomeren yhteistyöasioissa. Yhteistyöneuvosto koostuu kaikkiaan 14 jäsenestä, joista seitsemän on jostakin alueen osasta. Saaristomeren yhteistyöneuvoston toimikausi seuraa toimikausia, joita edustajien organisaatiot ovat asettaneet. Neuvosto kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.

Yhteistyöneuvoston hallitus koostuu 9 jäsenestä, joista kolme tulee Varsinais-Suomesta, yksi Uudeltamaalta, kolme Tukholman läänistä, yksi Södermanlandin läänistä ja yksi Uppsalan läänistä. Varajäseniä ei ole asetettu.

Yhteistyöhallituksen tarkoituksena on valmistella ja panna täytäntöön tehtävät, joita yhteistyöneuvosto osoittaa hallitukselle, sekä esittää yhteistyöneuvostolle ajankohtaisia ja valmisteltuja kysymyksiä, joita tulisi asettaa tavoitteeksi tai joita tulisi käsitellä.

Saaristoyhteistyön sihteeristö sijaitsee Turussa ja siellä on yksi henkilö (yhteistyöpäällikkö) kokoaikaisessa virassa.

Varsinais-Suomen liitolla on hallinnollinen vastuu yhteistyöpäällikölle sekä sen tehtävänä on hoitaa etuuksia, joita Pohjoismaiden ministerineuvosto jakaa vuosittain saaristoyhteistyöhön.

Rahoitus

Saaristoyhteistyötä rahoitetaan osittain Pohjoismaiden ministerineuvoston tuella ja osittain yhteistyön jäsenmaksuin. Vuonna 2009 kokonaisliikevaihto oli noin 143 100 euroa, josta Pohjoismaiden ministerineuvoston tuki oli 36%.

Painopistealueet

Saaristoyhteistyön painopistealueina ovat: elinkeinoelämän ja yrittäjyyden kehittäminen – keskittymällä erityisesti nuoriin, ympäristöön ja energiaan; demografiseen kehitykseen ja kulttuuriin.

Projektitoiminnan kuvaus

Toimivuotena 2009 on Saaristoyhteistyö kehittänyt omaa toimintaansa ehdottamalla uusia projekteja tuomalla yhteen eri projektityöntekijöitä saaristoalueen eri osista.

Operatiivinen toiminta

Saaristoyhteistyön tarkoitus on toimia yleisenä yhteistyö- ja verkostoelimenä näillä kahdella saaristoalueella. Keskeisenä osana toimintaa on tehdä aloitteita, rahoittaa ja toteuttaa rajat ylittäviä projekteja ja tapahtumia yhteistyöneuvostossa. Saaristoyhteistyö on toiminut keskeisenä toimijana ja verkostojen solmijana myös Interreg-yhteistyössä.

Tornionlaakson neuvosto

Visio

Tornionlaakson neuvoston tavoitteena on ajaa tornionlaaksolaisten ja asukkaiden keskinäistä ja kansainvälistä yhteistyötä toimimalla alueen tarpeiden mukaan ja vallitsevien olojen kehittämiseksi sekä tornionlaaksolaisen kulttuuriperinnön säilyttämiseksi.

Jäsenet

Norja Storfjordin, Nordreisan, Kåfjordin ja Kautokeinin kunnat
Ruotsi Haaparannan, Yli-Tornion, Pajalan sekä Kiirunan kunnat
Suomi Enontekiön, Muonion, Kolarin, Pellon ja Ylitornion kunnat sekä Tornion kaupunki

Raja-alue

Tornionlaakso on alue, jossa Ruotsi, Norja ja Suomi kohtaavat. Alue on saanut omaleimaisuutensa neljältä kulttuurilta, jotka kohtaavat Tornionlaaksossa – ruotsalainen, suomalainen, norjalainen ja saamelainen. Alueella asuu noin 95 000 henkilöä.

Organisaatorakenne

Tornionlaakson neuvosto perustettiin vuonna 1987 – yhdistämällä ruotsalainen Tornionlaakson kuntien liitto (Tornedalskommunernas Förbund) ja suomalainen Tornionlaakson kuntain toimikunta.

Organisaatio koostuu neuvostosta, hallituksesta ja kansliasta. Neuvostossa on 33 jäsentä. Puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa valitaan vuosittain ja virat jaetaan demokraattisesti kolmen eri maan välillä. Tornionlaakson neuvostolla on perinteinen kokous vuosittain ja tämän yhteydessä järjestetään Tornionlaakson seminaari, joka näyttää suuntaa työn kokonaisuudesta kiinnostusseurannan ja alueen kehityksen kanssa.

Hallituksessa on 14 jäsentä – yksi edustaja jokaisesta jäsenkunnasta. Hallituksella on vastuu operatiivisessa toiminnassa ja se voi tarvittaessa asettaa ”ad hoc” työryhmiä. Hallitus pitää vähintään tavallista 4 kokoontumista vuoden aikana.

Tornionlaakson neuvosto on rekisteröity kuntainliitoksi ja sillä on toimipaikka Ruotsissa.

Tornionlaakson neuvostolla on oma kanslia, joka sijaitsee Haaparannassa Ruotsissa.

Rahoitus

Tornionlaakson neuvoston vuosittainen toimintabudjetti kattaa 1,5 miljoonaa Ruotsin kruunua. Budjetilla ylläpidetään toiminnan peruskustannuksia. Tämän lisäksi Tornionlaakson neuvosto, on vuoden 2009 aikana saanut avustusta 600 000 Tanskan kruunua Pohjoismaiden ministerineuvostolta operatiiviseen projektitoimintaan. Kokonaisbudjetti on noin 2,3 miljoonaa Ruotsin kruunua. Tästä budjetista 65 % rahoitetaan jäsenmaksuin ja loput 35 % Pohjoismaiden ministerineuvoston tuella. Vuonna 2009 kaikkiaan 8 projektia rahoitettiin ministerineuvoston tuella. Tämän lisäksi läpikäytiin Interreg IVA Pohjoinen-projekti vuosien 2008-2010 välillä. Sen budjetti oli noin 360 000 Ruotsin kruunua.

Painopistealueet

Tornionlaakson neuvoston toimeksianto voidaan käsitellä 6 kohdan kautta: seurata jäsenkuntien ja asukkaiden kiinnostuksen kohteita; lisätä Tornionlaakson vetovoimaisuutta profiloinnin ja markkinoinnin kautta; kehittää elinkeino- ja työmarkkinoita; edistää koulutus ja osaamiskehitystä; kehittää infrastruktuuria ja viestintää; sekä säilyttää ja kehittää Tornionlaakson kulttuuria.

Projektien lukumäärä 2009

9 projektia

Operatiivinen toiminta

Verkostojen luominen kunnallisella ja alueellisella sektorilla, elinkeinoelämä, työmarkkinat (Euresin mukanaolo Crossboarder Tornionlaaksossa), kulttuuri Tornionlaakson kulttuuriryöryhmässä, rajat ylittävä sairaanhoito (Interreg-projektin Rajaton Hoito II mukanaolo) jne. Tornionlaakson neuvoston aktiivinen yhteistyöliitto Botnian Arc:n kanssa.

TRUST Hedmark-Dalarna

Visio

Raja-alueiden vetovoimaa ja kilpailukykyä vahvistetaan yli rajojen toimivan yhteistyön ja kumppanuuden avulla Hedmarkin ja Taalainmaan välillä.

Jäsenet

Norja Hedmarkin maakunta ja -maaherra
Ruotsi Taalainmaan lääni ja maakuntaliitto

Raja-alue

Hedmark ja Taalainmaa kattavat yhteensä noin 56 000 km² kallioista maa-aluetta ja siellä asuu 465.000 asukasta.

Organisaatorakenne

TRUST Hedmark-Taalinmaa on projekti, jonka sisälle muodollinen organisaatio on rakennettu ja joka on osa INTERREG-projektia. Työ aloitettiin vuonna 2008.

Projektin hallinta on organisoitu ohjausryhmälle, joka koostuu edustajista jokaisesta neljästä yhteistyöinstituutista. Ohjausryhmä kokoontuu 2 kertaa vuodessa. Lisäksi on perustettu yksi projekti- ja johtoryhmä, joka koostuu edustajista hallinnosta ja projektipäälliköistä. Projekti- ja johtoryhmä kokoontuvat vähintään 6 kertaa vuodessa.

Projektin rakenne mahdollistaa myös sen, että tarvittaessa voidaan perustaa koordinoitiryhmiä ja erityisiä työryhmiä.

Päivittäinen projektin johto hoidetaan nimitetyn projektijohtajan kautta Hedmarkin kuntaliitosta ja projektiorganisaattorin avulla Taalainmaan alueelta.

Rahoitus

TRUST Hedmark-Taalinmaa projektin käynnistys rahoitetaan Interreg 4A Ruotsi-Norja ohjelmalla ja kolmevuotisella tuella Pohjoismaiden ministerineuvostosta. Kokonaisbudjetti kolmeksi vuodeksi on noin 14 miljoonaa Ruotsin kruunua. Interreg-avustus kattaa 87 % koko budjetista ja Pohjoismaiden ministerineuvoston tuki 13 %.

Painopistealueet

Projektityötä johdetaan vuosien 2009-2011 toimintaohjelman kautta. Priorisoidut ohjelma-alueet ovat 1. Verkostojen ja yhteistyöalueiden kehittäminen alueen innovaatiokykyä silmällä pitäen, 2. Alueen profilointi ja vahvuuksien voimistaminen sekä 3. Työkalujen, metodien ja mallien kehittäminen, joilla vahvistetaan yli rajojen toimivaa yhteistyötä.

Projektien lukumäärä 2009

14

Projektitoiminnan kuvaus

Meneillään olevan projektin tavoite on luonnollisesti ennen kaikkea kytkeytyä alueelliseen kehittämiseen ja kasvuun, mutta myös sitoutua muodolliseen rajaseutukomiteaan. Lisäksi tavoitteena on kirkastaa tarvetta yli rajojen yltävästä yhteistyöstä politiikkojen ja virkamiesten näkökulmasta. TRUST Hedmark-Taalainmaa työskentelee myös aktiivisesti uusien projektien käynnistämiseksi, uusien yhteistyötahojen löytämiseksi ja seminaarien ja tiedotustilaisuuksien pitämiseksi toimintaohjelman tavoitteiden mukaisesti ja Pohjoismaiden neuvoston prioriteettien mukaisesti.

Operatiivinen toiminta

Näkyvyys, sekä TRUST Hedmark-Taalainmaa ohjelmassa ja raja-alueilla kokonaisuudessaan on tärkeä toimi, johon kuuluu tiedottaminen, lentolehtisten muodostaminen ja jakelu, kotisivujen perustaminen ja uutiskirjeen lähettäminen ja yleinen yhteydenpito median kanssa.

Juutinrauman komitea

Visio

Alueen ylempi visio on tehdä Juutinrauman alueesta – Euroopan vetovoimaisin ja kilpailukykyisin alue.

Jäsenet

Tanska Pääkaupungin ja, Sjellannin alueet, Kööpenhaminan, Frederiksbergin ja Bornholmin kunnat, Pääkaupunkiseudun kuntaneuvosto, Sellannin kuntaneuvosto (Kommunekontakråd)
Ruotsi Skånen maakuntaliitto, Malmön, Helsingborgin, Lundin ja Landskronan kunnat

Raja-alue

Juutinrauman alue kattaa noin. 20.000 km² ja alueella asuu 3.7 miljoonaa henkilöä.

Organisaatorakenne

Juutinrauman komitea on vuodesta 1993 lähtien ollut tärkeä poliittinen voimavara Juutinrauman kehityksessä. Juutinrauman komitea on ainut poliittinen yhteistyöelin, joka kattaa koko Juutinrauman alueen.

Juutinrauman komitea koostuu 36 kansan valitsemasta poliitikosta, 18 on tanskalaiselta puolelta ja 18 ruotsalaiselta puolelta. Jokaisella jäsenellä on myös varajäsen. Komitean toimikausi on kytköksissä toimikauteen siinä elimessä, joka valitsee edustajat. Juutinrauman komitea on korkein yhteistyöstä päättävä elin. Se hyväksyy yleiset tavoitteet ja toimintasuunnitelman. Jäsenet valitsevat itse komitean edustajat ja varaedustajat. Komitea kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Juutinrauman komitean puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja johtaa työtä komiteassa niin kuin toimikunnissakin. Sekä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja voivat olla virassa vuoden ajan ja joka toinen vuosi heidän tulee olla Tanskasta, joka toinen vuosi Ruotsista.

Komitean toimikunnat koostuvat 12 komiteajäsenestä, joista 6 tulee Tanskasta ja 6 Ruotsista. He kokoontuvat tarpeen vaatiessa, vähintään 4 kertaa vuodessa.

Juutinrauman komitea on koostumukseltaan julkisen ja yksityisen sektorin välimaastossa, mutta on määritelty yksityiseksi edunvalvontajärjestöksi, jolla on poliittinen johto. Komitea on rekisteröity Kööpenhaminan kunnassa.

Juutinrauman komitean sihteeristö sijaitsee Kööpenhaminassa ja siellä työskentelee 9 kokoaikaista työntekijää ja 1 harjoittelija.

Rahoitus

Juutinrauman komitea rahoitetaan jäsenmaksujen kautta. Jäsenmaksu vuonna 2009 oli 2,88 Tanskan kruunua jokaista Juutinrauman alueella asuvaa asukasta kohti. Jäsenmaksutulot olivat vuonna 2009 kaikkiaan 10.412.000 Tanskan kruunua, mikä on noin 89,7 % Juutinrauman komitean kootuista tuloista.

Pohjoismaiden ministerineuvosto avustaa alueellista yhteistyötä Juutinrauman alueella tietyn perusavustuksen kautta. Vuonna 2009 tämä avustus oli 1.200.000 Tanskan kruunua, mikä on noin 10,3 % kaikista tuloista.

Painopistealueet

Tarkoituksena on täyttää kauaskantoiset tavoitteet, jotka on asetettu yhteiseen kehitysstrategiaan. Vuosina 2008-2010 Juutinrauman komitea on kehittänyt alueellisen kehitysstrategian, ØRUS:n, koko Juutinrauman alueelle. Tämä strategia on suunnattu neljälle aihealueelle; osaamiseen ja innovaatioihin, kulttuuriin ja elämyksiin, eheään ja monipuoliseen työmarkkinoihin ja saavutettavuuteen ja liikkuvuuteen. Nämä neljä aihealuetta ovat pohjana pitkäaikaiselle kehitysstrategialle. Näiden lisäksi alueen ilmastojarkevyyttä pidetään poikittaisena aiheena, joka kuuluu näihin neljään strategia-alueeseen. ØRUS:ia pidetään virallisena kehitysstrategiana Juutinrauman alueelle Juutinrauman komitean jäsenten suostumuksella toukokuussa 2010 ja se on oletettavasti ainoa alueellinen kahden maan välinen kehitysstrategia.

Projektien lukumäärä 2009

23

Projektitoiminnan kuvaus

Juutinrauman komitea osallistuu projektiaktiviteetteihin, jotka ovat sen itse rahoittamia, osittain rahoittamia tai kuuluvat projektiin, jossa se esimerkiksi kuuluu ohjausryhmään sen sijaan että edesauttaisi rahoitusta.

Operatiivinen toiminta

Komitea on 1. tammikuuta 2007 järjestäytynyt uudestaan tehdäkseen poliittisesta työstä tehokkaampaa. Juutinrauman komitea tulee vuosien 2009 ja 2010 välillä vahvistamaan rooliaan poliittisena keskustelualustana ja lobbausorganisaationa. Työ tähtää näkyvien poliittisten tulosten aikaansaamiseksi ja paino on alueissa, missä on erityistarve yhteiseen politiikkaan.

Viestintä ja markkinointi ovat tärkeitä osia Juutinrauman komitean työtä; tämä tapahtuu kotisivun www.oresundskomiteen.dk, lehdistötyön, kuvapankin sekä useiden julkaisujen sekä uutiskirjeen ja vuosittaisen lehden avulla.

Østfold-Bohuslän /Dalsland-rajakomitea

Visio

Rajakomitean tarkoitus on olla mukana kehittämässä raja-aluetta Østfold – Fyrbodal vetovoimaiseksi raja-alueeksi, jossa ihmisten on hyvä asua ja yritysten ja organisaatioiden sijaita.

Jäsenet

- Ruotsi* Lätisen Götanmaan maakuntaliitto, Strömstadin, Tanumin, Munkedalin, Sotenäsin, Lysekilin, Orustin, Uddevallin, Dals-Edin, Bengtsforsin, Åmålin, Mellerudin, Färgelandan, Vänersborgin ja Trollhättanin kunnat
- Norja* Østfoldin maakunta, Haldenin, Aremarkin, Fredrikstadin, Sarpsborgin, Hvalerin, Ryggen, Råden ja Mossin kunnat

Raja-alue

Rajakomitean piiriin kuuluu 14 kuntaa Länsi-Ruotsista ja 8 kuntaa Kaakkois-Norjasta. Alue on pinta-alaltaan noin 9.500 km² ja siellä elää 468 000 asukasta. Alue sijaitsee luonnonkauniilla alueella Oslon ja Göteborgin välimaastossa. Norjan yhteys Eurooppaan, E6 valtatie kulkee alueen kautta. Matkailu, kauppa ja konepajateollisuus ovat alueen tärkeimmät elinkeinot.

Organisaatorakenne

Rajakomitea muodostettiin vuonna 1980 ja se on organisaationa juridisesti pätevä Fyrbodalsin kuntaliiton alaisuudessa. Komitean työtä ohjaa hallitus, joka koostuu 26 jäsenestä ja heidän varaedustajistaan. Jäsenet valitsevat edustajansa hallitukseen. Hallitus tapa 4 kertaa vuodessa. Hallitustapaamisia vuorotellaan jäsenten välillä. Lisäksi on työvaliokunta, joka koostuu 4 jäsenestä ja heidän varaedustajistaan. Työvaliokunta kokoontuu 4-5 kertaa vuodessa.

Pienehkö sihteeristö sijaitsee Fyrbodalsin kuntaliiton yhteydessä Uddevallassa, Ruotsi hoitaa sen päivittäiset työtehtävät. Sihteeristö koostuu yhdestä kokopäiväisestä komiteasihteeristä. Vuonna 2009 on projektissa ollut kaksi projektipäällikköä, jotka on palkattu yleisesti kokopäiväisiksi ja osa-aikaisiksi joihinkin projekteihin.

Rahoitus

Rajakomitean toiminta rahoitetaan jäsenmaksuin, Pohjoismaiden ministerineuvoston tuella sekä projektiaavustuksin. Rajakomitean liikevaihto oli vuonna 2009 yhteensä noin 4 miljoonaa Ruotsin kruunua. Tulot vuonna 2009 jaoteltiin seuraavasti; jäsenmaksut 18 %, Pohjoismaiden ministerineuvosto 35 % ja projektiaavustus jäsenistöltä ja elinkeinoelämltä 47 %.

Painopistealueet

Rajakomitean Toimintaohjelmassa 2009 – 2011 priorisoidaan viittä painopistealuetta; Rajaesteitä, Elinkeinoelämää, Infrastruktuuria/viestintää, Yhteistyötä/kokemusten vaihtoa sekä Ympäristöä/terveyttä.

Projektien lukumäärä 2009

Tiivistetysti voidaan todeta, että Rajakomitea on vuonna 2009 osallistunut 34 projektiin, joista 6 on johdettu omassa ohjauksessa tai komitean aktiivisessa mukanaolossa.

Projektitoiminnan kuvaus

Komitean tavoitteiden saavuttamiseksi, on projektitoiminnalla tärkeä rooli. Rajakomitea työskentelee ennen kaikkea tekemällä aloitteita uusista projekteista, etsimällä yhteistyökumppaneita, yhteisrahoitusta ja osallistumalla projektien eri muotoihin ja ohjaamalla omia projekteja. Projektien tulisi saada hyötyä raja-alueellisuudesta sekä ruotsalaisella että norjalaisella puolella, sekä olla yhteydessä komitean viiteen painopistealueeseen.

Operatiivinen toiminta

Juoksevan toiminnan ja projektitoiminnan lisäksi komitea on aktiivisesti mukana rakentamassa ja valvomassa erilaisia rajat ylittäviä verkostoja/kohtaamisia, tiedotusta, lobbyamista, rajat ylittävää työtä ja kokemusten vaihtoa.

Nordregio
P.O. Box 1658
SE-111 86 Stockholm, Sweden
nordregio@nordregio.se
www.nordregio.se
www.norden.org

Nordic Council of Ministers

ISSN 1403-2511